

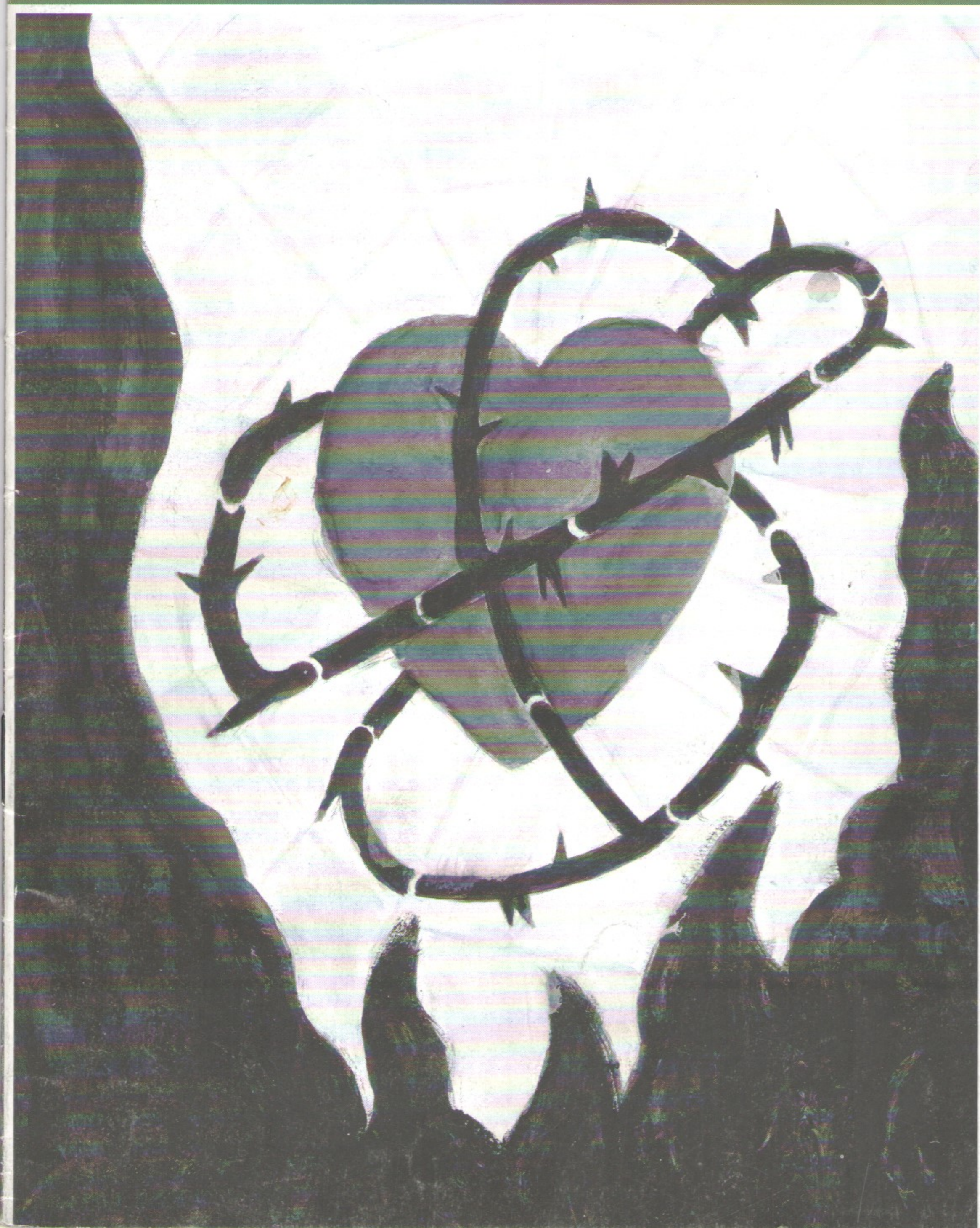
Časopis pre obyvateľov a priateľov Kráľovej pri Senci

KRÁĽOVSKÉ ZVESTI

ROČNÍK VI.

Číslo 3-4/2001

F. Rákoczi
a
Kráľová

Pálffyovský
park

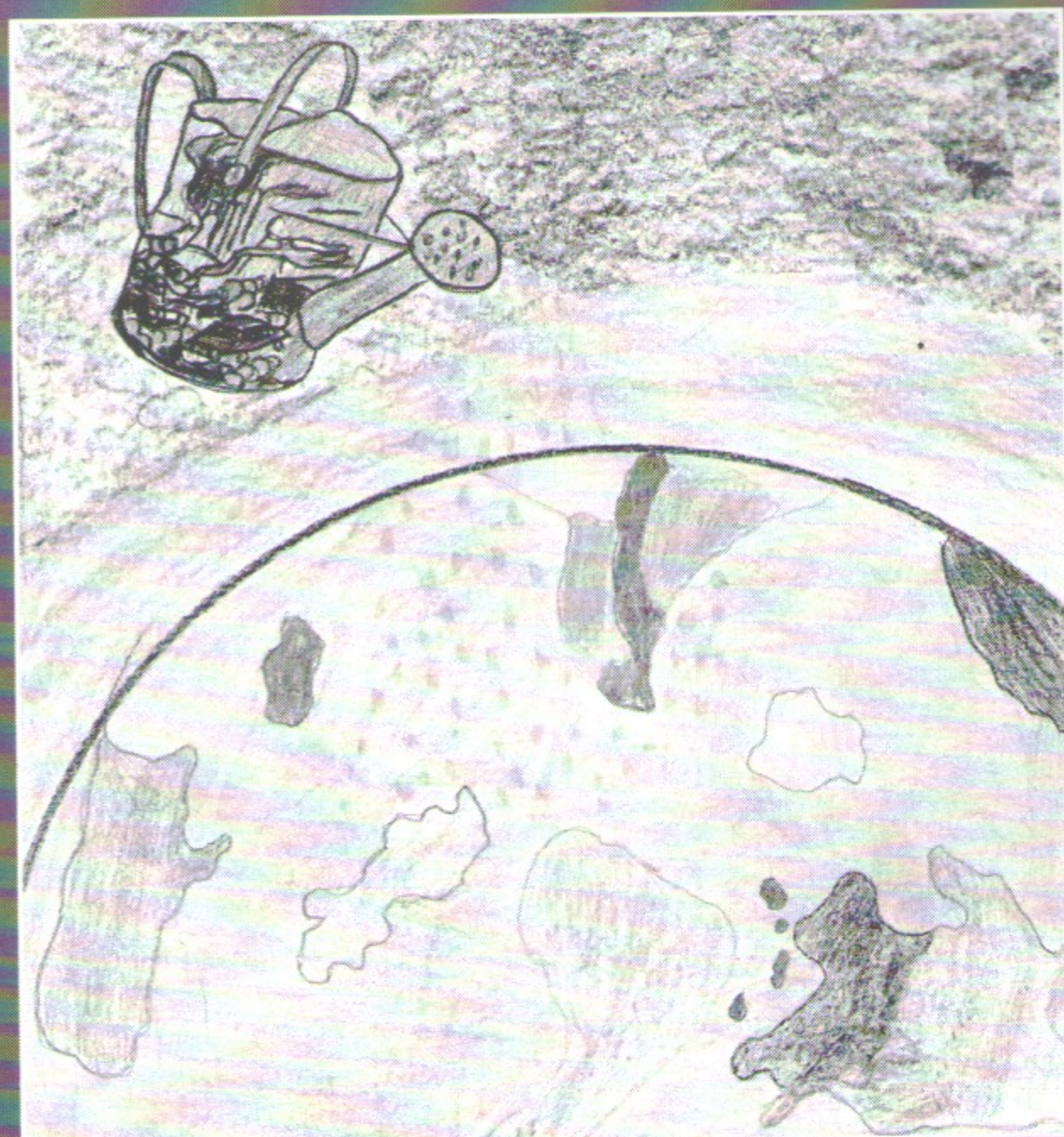
Detská jeseň
2001

Na
gazdovskom
dvore

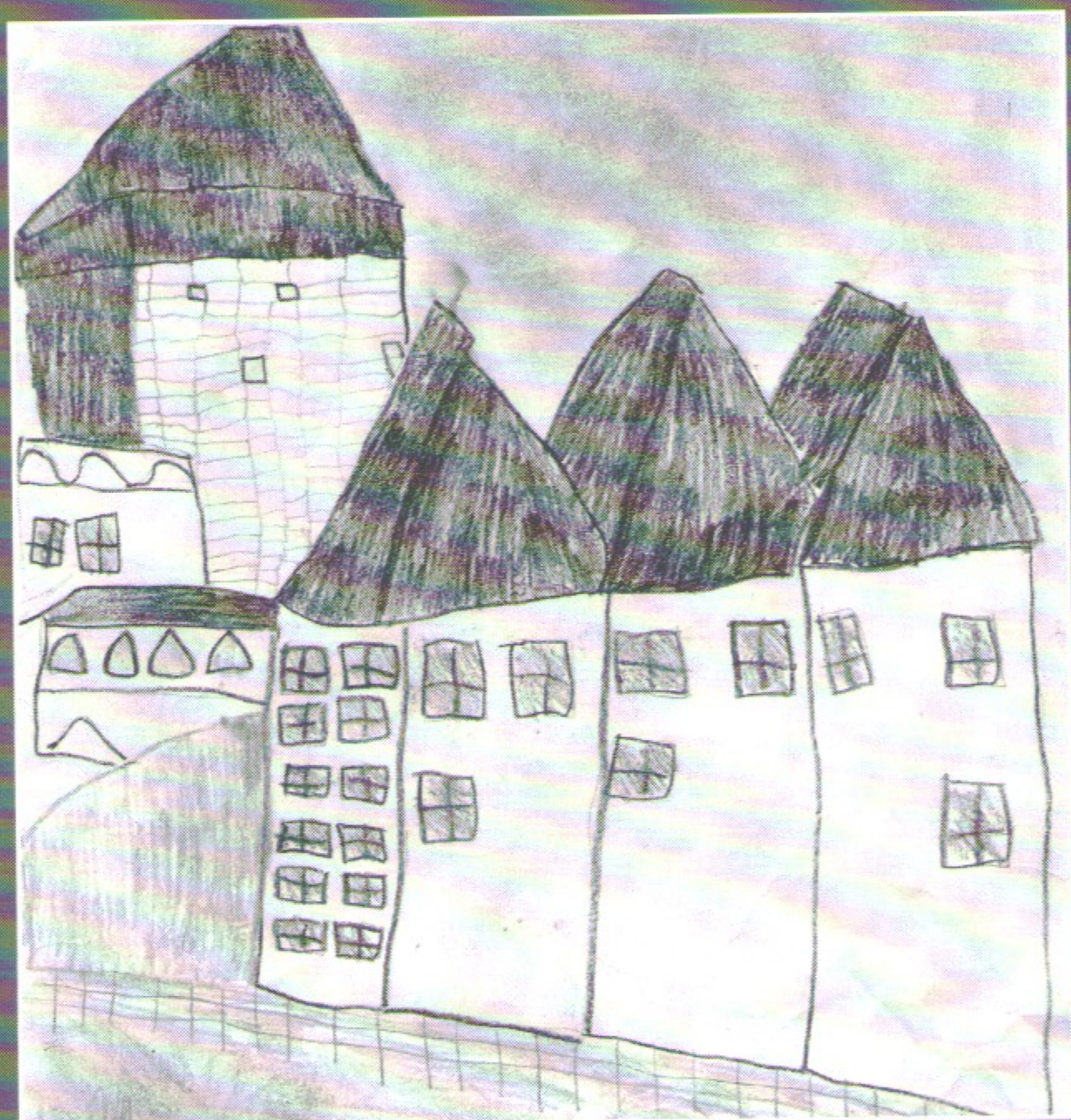
Nový zákon
o odpadoch

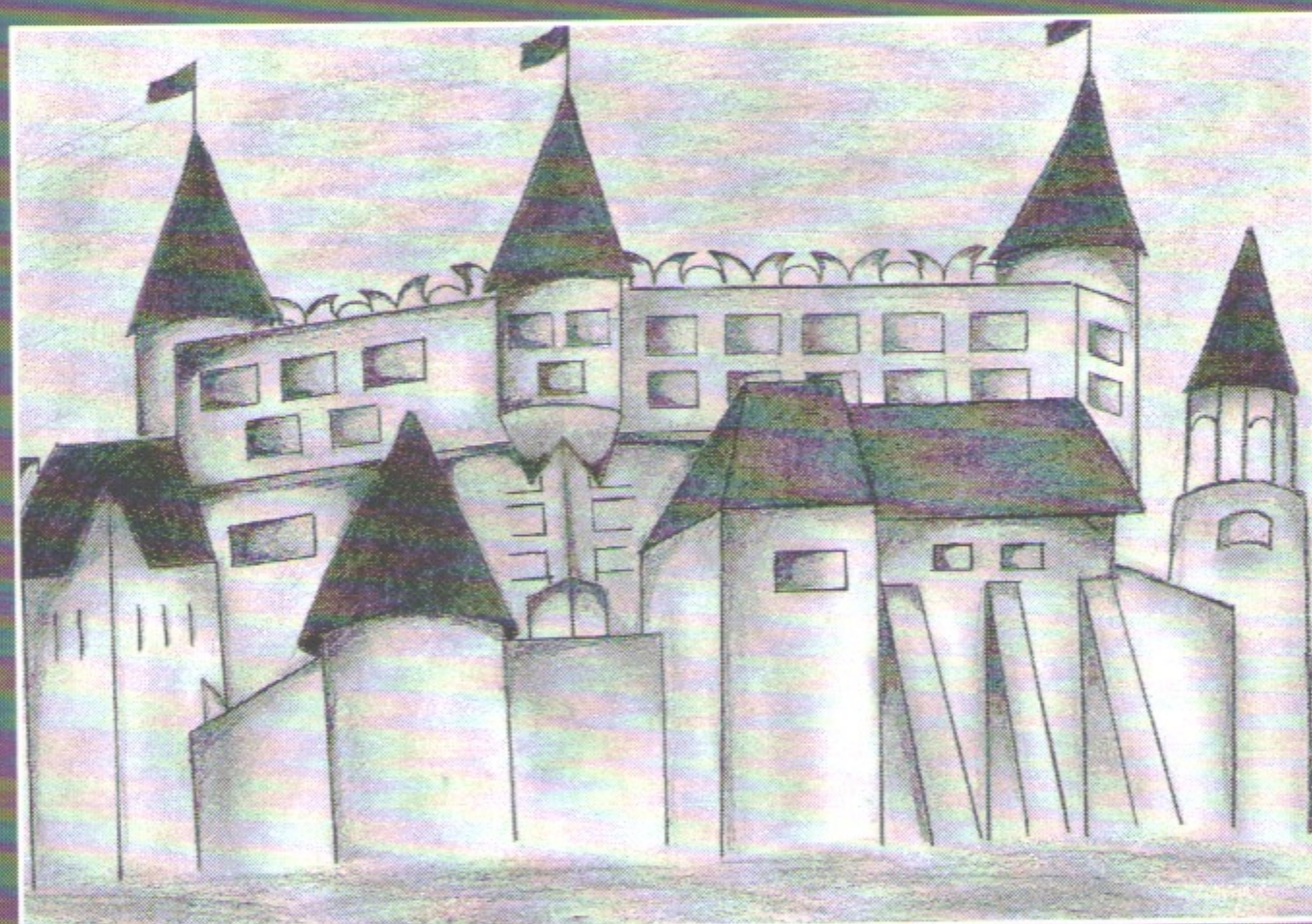
L.Ferenci VIII.trieda

K.Groška IX.trieda

R.Káčová III.trieda

A.Boršová IX.trieda

S.Leczkiová I.trieda

B.Ruman I.trieda

OBSAH

Živé slová

Rozhovor s Máriou Račkovou
Pomáhala pri zrode života (1)

Život okolo nás

Poľovníctvo a poľovný revír v Kráľovej (3)

História

Na gazdovskom dvore (5)

Krása prírodnej scenérie
Pálffyovský park v Kráľovej (6)

Vo víre kuruckých bojov
Stavovské povstanie Františka II. Rákocziho
v rokoch 1703-1711 a Kráľová (8)

Osobnosti nášho okolia
Ján a Jozef Neumillerovci z Kráľovej (10)

Najstaršie listiny o obci Kráľová
Obnovenie práv z roku 1323 (17)

Literárna príloha

Detská jeseň 2001 (13)

Informatórium

Nový zákon o odpadoch sa dotkne
každého občana (18)

Sčítanie obyvateľov, domov a bytov (20)

Zo zasadnutí obecného zastupiteľstva (22)

Regionálne voľby 2001 (23)

Šport

Futbalová jeseň 2001 (24)

Na prednej obálke ilustrácia D.Blanárikovej VIII.trieda
Na zadnej obálke K.Groško IX.trieda

Rozhovor s Máriou Račkovou

Pomáhala pri zrode života

Pani Mária Račková, rod. Zelmanová, sa tohto roku, 22. júla, dožila krásnych 80 rokov v plnej vitalite i keď s boľavými kĺbmi, ktoré ju už nechcú poslúchať. Ľudia z Kráľovej si na ňu iste veľmi dobre pamätajú. Veď 20 rokov navštevovala rodiny, ktoré čakali detský prírastok a ako sudička im ukladala do vienka odborné znalosti starostlivosti o narodené dieťa. Za tých 20. rokov prešlo cez jej ruky viac ako 1000 detí z Kráľovej a blízkeho okolia (Kostolná, Hrubý Šúr, Hrubá Borša) a ľudia si ju držia v pamäti ako starostlivú a vždy pripravenú pôrodnú asistentku (alebo, ako sa voľakedy hovorilo pôrodnú babu) aby pomohla, poradila. Keď som ju na začiatku decembra navštívil v jej rodinnom dome v Senci aby mi poskytla krátky rozhovor, bol som milo prekvapený jej ústretovosťou. Dodnes ostala oddaná svojmu celoživotnému cieľu, pomáhať ľuďom, tou múdrou a radami hýriacou ženou, ktorá rozdáva okoliu životný optimizmus a zvláštne čaro ľudskej obety.

Pani Račková, môžete nám porozprávať o svojich životných začiatkoch a ceste, ktorá Vás priviedla k práci pôrodnej asistentky?

Narodila som sa v maďarskom Pitvarosi a po skončení 6 ročnej základnej školy som už ako 12 ročná začala pracovať na štátnom majetku Mezóhegyes. V roku 1935 som jeden rok slúžila u správcu nemocnice Ján Bálint Mezóhegyes a ďalšie tri na veľkostatku grófa Jakabiho a Štefana Nagya. Počas druhej svetovej vojny som pracovala v tunajšom cukrovare a v roku 1947 v rámci presídľovania Slovákov z Maďarska na Slovensko, sme sa presťahovali do Senca, kde moji rodičia dostali náhradné pozemky. V Senci som si za dva roky spravila skúšky zo štyroch tried strednej školy, meštianky o od 1. februára 1950 som sa zamestnala na Miestnom národnom výbore v Senci ako pomocná úradníčka.

Medzi absolventkami zdravotníckeho kurzu v Trenčíne

Fotografia z mladosti

V novembri 1950 som sa vydala a keďže manžel mal za-
mestnanie v Karlových Varoch, moja životná púť smerovala
sem, kde som nastúpila ako kuchárka v staničnej reštaurácii.
V októbri 1951 sa mi narodilo dieťa a hneď v nasledujúcom
roku sme sa presťahovali späť do Senca. Pretože v novembri
1953 sa mi narodilo druhé dieťa ostala som doma a do práce
som nastúpila až keď trochu odrástli deti. Pracovala som v se-
neckom záhradníctve. V tomto období som už poškúľovala
po práci v zdravotníctve, ktorá ma vždy veľmi lákala a priťahovala.
V roku 1956 som si podala žiadosť na krajský zdra-
votný odbor do Bratislavy o prijatie do kurzu pre pôrodné
asistentky a keďže sa v máji 1957 uvoľnilo jedno miesto na
kurze v Trenčíne, prijali ma sem. Po absolvovaní desaťmesač-
ného kurzu som nastúpila službu na krajskom ústave národ-
ného zdravia v Trnave na gynekologickom oddelení. Hneď
som sa zapísala na večerné štúdium pre zdravotné sestry,
ktoré som v júli 1962 ukončila maturitou. V auguste 1959 sa
mi narodilo tretie dieťa a tak som požiadala o preloženie z Tr-
navy do Senca, pretože cestovanie do Trnavy bolo v tom čase
veľmi komplikované a zdĺhavé a trpela tým najmä moja rodi-
na. Keď sa v lete roku 1960 uvoľnilo miesto v Senci, ihneď
som sem nastúpila. Od januára 1961 som začala ako pôrodná
asistentka pracovať pre obvod Kráľová pri Senci a túto prácu
som vykonávala až do 30. júna 1981. Odišla som do dôchod-
ku a odvtedy sa venujem rodine a svojej záhrade, ktorú však
už posledný rok nevládzem obrobiť a tak sa o ňu starajú mo-
je dcéry.

Po roku 1989 práca pôrodných asistentiek, ktoré denne dochádzali
do rodín rodičiek už neexistuje a nahradila ju práca odborných
lekárov na zdravotných strediskách a v nemocniciach. Aká bola
Vaša práca v Kráľovej a v čom spočívalo poslanie pôrodnej asis-
tentky?

Mala som na starosť obvod s počtom obyvateľov vyše 3 a
pol tisíc obyvateľov s priemerným počtom pôrodov 60
v bežnom roku. Takmer každý deň v zime, v lete, bez ohľadu
na to, či bola fujavica, dážď, či horúca spara som autobusom
cestovala do Kráľovej, kde som mala odložený bicykel a ďalej
som po celom obvode obchádzala na ňom jednotlivé rodiny
v Kráľovej, Šúry, Kostolnej, Borši, Novom svete, Lúčnom dvo-
re. Cesty boli zlé, hrboľaté, ale dôjsť som musela zakaždým, le-
bo všade čakali moju pomoc, radu. V tomto období, keď väčši-
na žien už začala rodiť v pôrodnici, mojou povinnosťou bolo
ošetrovanie rodičky a dieťaťa po ich príchode z nemocnice, kú-
panie novorodenca. Pred pôrodom to bola najmä zdravotnícka
osveta, kontrola zdravotného stavu budúcich mamičiek. O
všetkom som viedla podrobné záznamy v pôrodnej knižke,
ktorú som potom, keď som išla do dôchodku požičala aj svojej
nástupkyňi. Rodiny ma zväčša potom pozývali aj na krstiny a
keď to bolo možné, ich pozvanie som nikdy neodmietla. Nikdy
som neľutovala to, že túto profesiu vykonávam a tá ma vždy
naplňala a obohacovala s vedomím, že moju pomoc a prácu
niekto potrebuje.

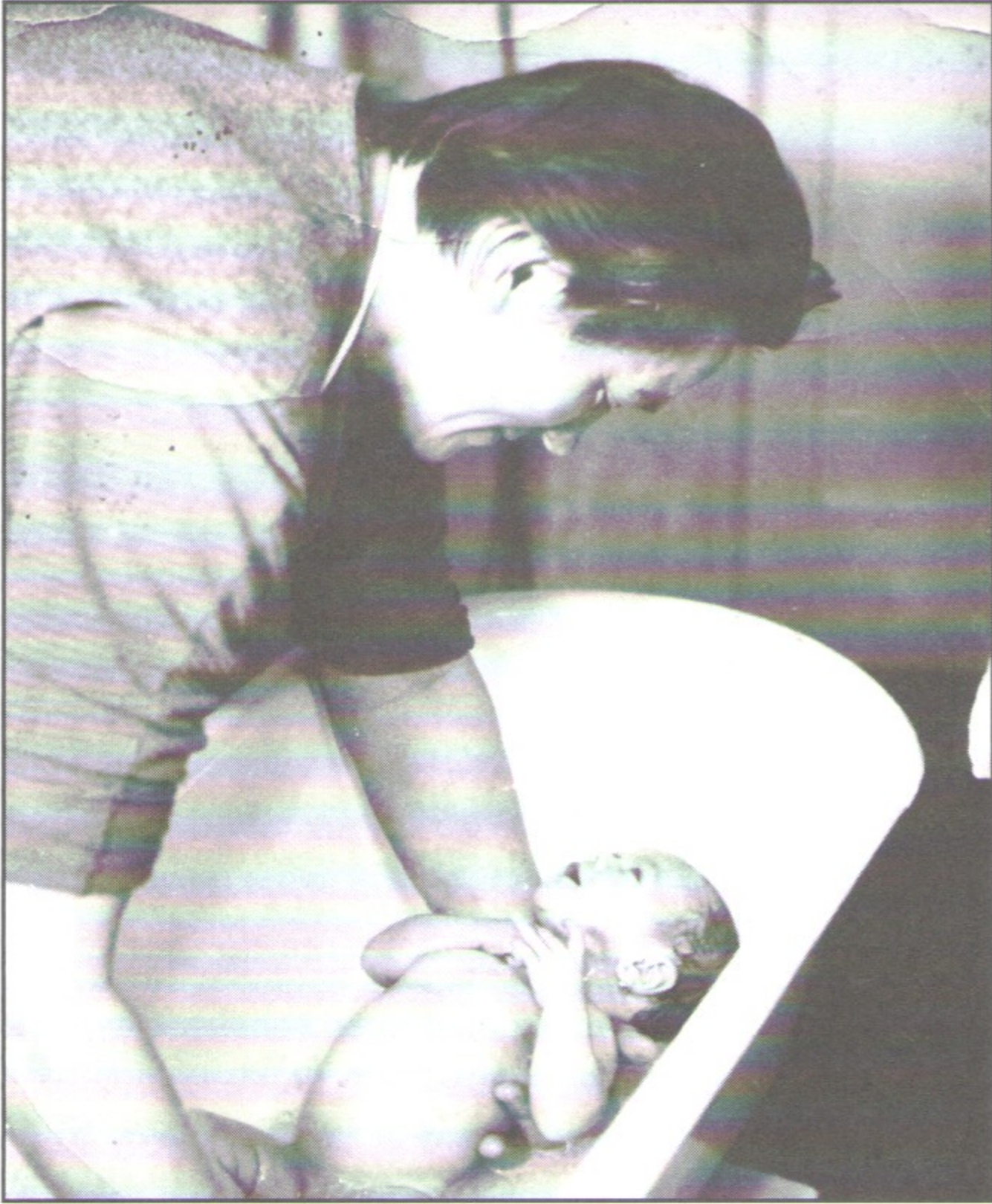
*V mene redakcie Kráľovských zvestí a všetkých občanov Kráľovej,
ďakujem pani Račkovej za jej slová, prácu, ktorú pre nás vykonala
a do ďalšieho života jej prajeme mnoho zdravia a rodinnej pohody.*

Profesia pôrodných báb v minulosti

Z územia Slovenska máme prvé zmienky o pôrodnej babe
z roku 1581, kedy mestská rada Košíc nariadila, aby chudobné
rodičky ošetrovali rozumné, prisahou viazané ženy. Od 15.
storočia vychádzali aj učebnice pre pôrodné baby, ktoré čerpa-
li prevažne z rímskych autorov a písané boli vždy v národných
jazykoch. Prvá škola pre babice a prvá pôrodnica vznikla
v roku 1630 v Paríži. V roku 1745 bol v slovenčine vydaný pr-
vý uhorský zákonný poriadok na poskytovanie pomoci pri pô-
rode a do slovenčiny preložená „Učebnica pre pôrodné baby a
potreby pôrodnictva vôbec“. V 18. storočí na Lekárskej fakulte
Trnavskej univerzity školili v niekoľkotýždenných kurzoch aj
pôrodné baby. I napriek tomu na Slovensku po celé 19. storo-
čie prevládali neškolené babice, ktoré vykonávali činnosť pod-
ľa ľudových praktík. Pravidelná výuka pôrodných báb na Slo-
vensku sa začala uskutočňovať až od roku 1864 v Štátnej ne-

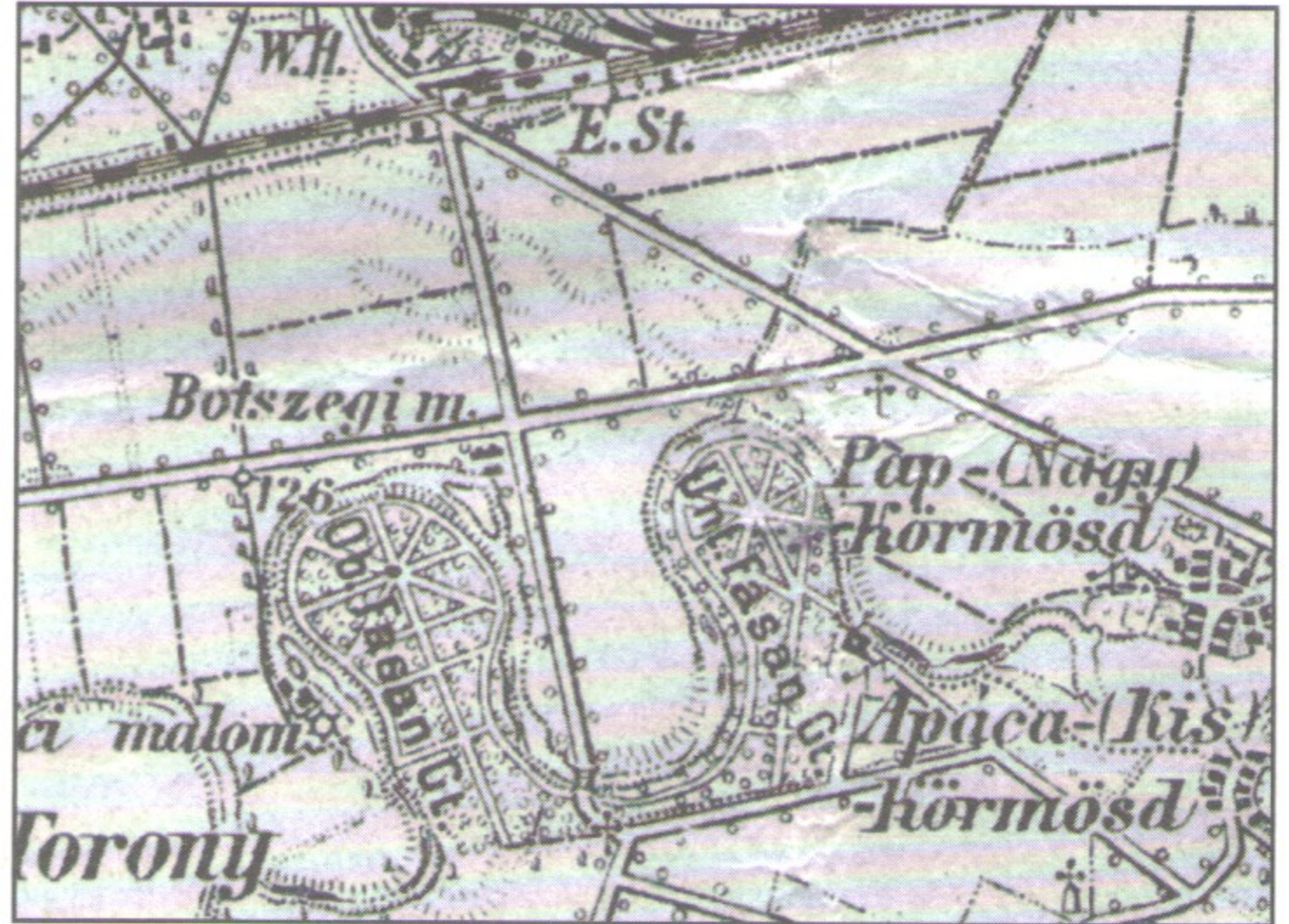
V rodinnom kruhu

Aj kúpanie detí bolo jej prácou

mocnici v Bratislave. Jej zakladateľom a prvým riaditeľom bol doktor Ján Ambro. Až do polovice 20. storočia pôsobili popri diplomovaných pôrodných babách (od roku 1928 až do roku 1965 úradne nazývaných pôrodné asistentky) na vidieku aj baby ceduľové, školené pre výkon práce v šesťtyždňových kurzoch. Domy pôrodných báb boli označované ceduľou. V minulosti boli zamestnankyňami obce. Na základe návrhu obecnej rady ju volilo obecné zastupiteľstvo a určovalo jej plat, za ktorý bola povinná poskytovať pomoc pri pôrode chudobným ženám a ostatným za istú odmenu, ktorú tiež stanovovala obec. Ak v obci nebola vyučená baba, musela obec vyslať na babský kurz vhodnú ženu, ktorá sa zaviazala že aspoň päť rokov bude v dedine pôsobiť. Dôležité boli jej morálne a povahové vlastnosti. Povinnosťou baby okrem pomoci pri samotnom pôrode, boli každodenné návštevy dieťaťa a rodičky v dobe približne dvoch týždňov. Významné bolo najmä ošetrovanie dieťaťa, pretože sa verilo, že v prvých chvíľach života sa dá najviac ovplyvniť jej osud, vzhľad, povahové vlastnosti, schopnosti a pod.. Rukami formovala hlavičku dieťaťa, robila mu jamky do líc a brady, tvár mu natierala placentou, aby ju nemalo fľakatú. Najobradnejším úkonom bol prvý kúpeľ. Do vody pridávali predmety, ktoré mali zabezpečiť povahu a schopnosti dieťaťa, ale i peniaz určený pre pôrodnú babu. Počas krstu bolo povinnosťou baby sviatočne obliecť a zavinúť dieťa a pred krstom ho odovzdať krstnej matke. Prelomovým obdobím v praxi pôrodných báb boli päťdesiate roky 20. storočia. Vtedy museli medzi obyvateľmi vidieka vykonávať zdravotnícku osvetu, aby získali dôveru rodičiek k pôrodom v pôrodniciach a užívaniu predpísaných liekov. Zároveň učili ženy starostlivosti o novorodencov, presviedčali ich o potrebe prevárania vody, žehlenia plienok a podobne.

Materiál pripravil M. Daniš

Nákres hornej a dolnej bažantnice v Kráľovej z konca 19. storočia

Poľovníctvo a poľovný revír v Kráľovej

Na posiedke za poľovníckou minulosťou v našej obci sa musíme ohliadnuť o niekoľko storočí dozadu. Už zo 14. - 15. storočia máme prvé správy o poľovačkách v Kráľovej, kde mala manželka uhorského kráľa Žigmunda Luxemburského, kráľovná Mária svoj zámoček. Z panovníkov chodieval do Bratislavskej župy najviac poľovať kráľ Ľudovít I., ktorý dal vybudovať poľovný zámok v Senci. Už v tomto období sa na stráženie kráľovských lesov, najmä na ochranu poľovnej zveri zriadila organizácia kráľovských hájnikov, lovcov a strážcov lesa. Dôležitú úlohu mali nielen pri poľovačkách, ale aj pri vzniku niektorých obcí.

Od 17. storočia sa poľovníctvo stalo neoddeliteľnou súčasťou života na kaštieli v Kráľovej, ktorý vlastnili Pálffyovci.

Chytanie jarabíc. Medyritina z 18.storočia

Na pálfyovských majetkoch bolo poľovníctvo vrátane chovu zveri veľmi dobre organizované, o čom sa zachovalo viac údajov. V denníku Ladislava Rákocziho z polovice 17. storočia sa nám zachovalo niekoľko konkrétnych správ o návšteve kráľovského panstva, kde po výdatných obedoch trávili spolu s panstvom preteky v strelbe, na poľovačkách v hornej a dolnej bažantnici. Zachovala sa napríklad i žiadosť Mikuláša Pálffyho zo 16. marca 1716 v ktorej žiadal Ondreja Zayho aby mu poslal 10 párov živých jarabíc. Ďalej žiadal aj cvičených čistokrvných poľovných psov. V Kráľovej existovala v 18. storočí aj ozdobná bažantnica so striebornými a zlatými bažantmi. Pálffyovské panstvo v Kráľovej zaberalo chotáre obcí Kráľová, Krmeš, Kostolná pri Dunaji, Tureň, Borša, a Veľký Grób. Chotáre týchto dedín na rovine, popretkávané menšími lesmi boli výborným terénom na poľovačky na zajacov, bažantov a diviakov. V 19. storočí, najmä v druhej polovici za Jána Pálffyho sa v kráľovskom revíry príliš nepoľovalo, pretože gróf nebol tomuto zvlášť naklonený. V jeho revíroch poľovali prevažne hostia a personál. Ak Ján Pálffy niečomu naozaj holdoval, bola to zberateľská vášeň a z tohoto pohľadu sa venoval aj zbieraniu poľovných zbraní. 148 pištolí a 187 loveckých pušiek bolo uložených vo zvláštnych, špeciálne uzavretých komorách. Loveckú výbrosť získaval od najlepších puškárov z Viedne, Budapešti, Prahy a iných miest, známych výrobou pušiek a loveckej výstroje: Pietro Loreta, Georga Kaisera z Viedne, Samuela Dechera z Paríža, Gašpara Zellnera a Felixa Mayera z Viedne, Paula Posera z Prahy, firmy Čermák z Bratislavy a iných. Zlato a striebrom kované pušky dopĺňalo množstvo výstroje, poľovnícke kožené pásy, tašky na ukladanie nábojov, klobúky, púzdra na ukladanie zbraní, zbrojárske potreby, pušný prach, náboje. Všetko, čo bolo potrebné k panskej poľovačke.

Do roku 1850 existovala v Kráľovej pri kaštieli aj zvernica, oploštená časť revíru, ktorá vytvárala spojnicu medzi parkom a voľnou prírodou. Zvernica zriaďovali tak, že vyhladený pozemok oplotili drevenou ohradou, niekedy živým plotom, alebo z troch strán vykopali okolo neho hlboký jarok a zver zo širokého okolia nahnali do tohoto priestoru, ktorý uzavreli. Už z 15. storočia existuje záznam že pri poľovnom zámočku v Kráľovej bola aj kráľovská bažantnica a jej existencia pretrvala až do 20. storočia.

Poľovnícky zväz v Kráľovej

V súčasnosti tvorí poľovnícky zväz v Kráľovej jednu z najlepšie fungujúcich organizácií, ktorej činnosť je mnoho-

Členovia poľovníckeho zväzu na brigáde. Rok 1975

stranná a lov zveri nie je vôbec prvoradý, ako by sa mohlo na prvý pohľad nezaskvatenému zdať. Starostlivosť o zver, prikrmovanie zveri v zimných mesiacoch, odchyt živých zajacov, výsadba stromkov a kríkov, výstavba a údržba krmelcov, účasť na výstavách, odstrel škodnej zveri, chov poľovných psov a mnoho ďalších činností je výpočet niektorých aktivít zväzu. Organizované poľovníctvo je v súčasnosti súčasťou ochrany prírody a tvorby životného prostredia. Táto činnosť si vyžaduje nielen rozsiahle odborné znalosti a skúsenosti, ale aj pozitívne morálne a etické vlastnosti pri zachovávaní poľovníckych zvykov a tradícií. Poľovnícky zväz v Kráľovej je jedným z 1580 poľovníckych združení na Slovensku. Poľovníctvo sa v súčasnosti považuje za odvetvie poľnohospodárskej a lesnej prvovýroby a má význam nielen rekreačno-športový, ale i hospodársky, biologicko-ekologický a kultúrno-spoločenský.

Od roku 1990 predsedom poľovníckeho zväzu je pán Jozef Luciak. V roku 1993 sa od poľovníkov z Kráľovej odčlenili poľovníci Hrubej Borše a Jánoviec a vytvorili vlastnú organizáciu.

V súčasnosti naša poľovnícka organizácia obhospodaruje poľovný revír o rozlohe 1700 ha a má 13 riadnych členov a troch čakateľov na členstvo. Päťčlenný výbor tvoria okrem predsedu tajomník, Ing. Dušan Hatala, hospodár, Jozef Révay ml. ktorý riadi výkon poľovníctva a je odborne kvalifikovaným členom zväzu, pokladník, Peter Skalský a člen výboru Oto Csanaky. Riadnymi členmi zväzu sú ešte Ivan Luciak, Ján Dado, Tibor Filipovič, Ľubomír Koiš, Ján Kovár, Ľubomír Kovár, Stanislav Pätoprstý. Čakatelmi na členstvo sú Milan Róka, Anton Mafina a Erik Halama. Zväz udržiava družobné styky s poľovným zväzom v Dubovej pri Turčianskych Tepliaciach.

Každý kto sa chce stať poľovníkom musí absolvovať odborné skúšky z poľovníctva, ktorým predchádza teoretický kurz a praktická príprava.

Zver poľovného revíru v Kráľovej je veľmi rozmanitá. Z veľkej úžitkovej srstnatej zveri je to srnec a diviak. Malú úžitkovú srstnatú zver zastupuje predovšetkým zajac poľný a malú škodnú srstnatú zver líška obyčajná, lasice, tchory, kuny a vyskytne sa i jazvec. Z malej pernatej úžitkovej zveri je to bažant poľný, jarabica, sluka, divé husi, divé kačice. Malú dravú pernatú zver zastupuje jastrab, myšiak hôrny, haja, kaňa, sokol, sova.

M.Daniš

Predseda zväzu J.Luciak pri úlovku srnčej zveri

Tradícia gazdovských domov a hospodárstiev je v našej obci už minulosťou. Zachovali sa už iba torzá gazdovského spôsobu života, gazdovských dvorov a gazdovských domov. Ešte pred niekoľkými desaťročiami bol gazda na dedine najväčší a najbohatší občan. Vlastnil polia a často zamestnával chudobnejších spoluobčanov ako paholkov a pomocníkov pri najrôznejších poľnohospodárskych prácach.

Typický gazdovský dom na našej dedine sa skladal z prednej izby, zadnej izby a v strede bola tzv. otvorená kuchyňa s ohniskom a pecou. Tu väčšinou gazdiná pripravovala raňajky, obed a večeru. Tie bývali obyčajne varené, len málokedy sa pripravovala suchá, nevarená strava. Celá gazdovská rodina obedovala vždy spolu pri jednom stole, na ktorom v strede stála veľká misa. Z tej si každý naberal. Pre gazdov bola príslovečná šetrnosť a hospodárnosť. Prednú izbu využívali iba pri mimoriadnych príležitostiach, napríklad na hody, krstiny, svadba, pohreb. Za zadnou izbou gazdovského domu, kde sa rodina poväčšine zdržiavala, bola komora, kde sa uskladňovalo obilie, ak gazda nemal inú voľne stavanú miestnosť - obilnicu. Do komory sa ukladali aj ďalšie predmety z domácnosti. Za komorou bola umiestnená maštal' pre kravy, voľy, telce a ďalej maštal' pre kone. Vo dvore pred domom stála "vahadlo" studňa.

Priestor za domom tvorilo humno, kde sa konali všetky prípravné práce na orbu, bránenie, valcovanie, sejbu a výmlat

Mlatba na gazdovskom dvore F.Tótha

Na konci humna stála stodola, väčšinou postavená z dreva. Pod slamenou strechou boli tzv. „patrá“- poschodia, alebo poval. Tuná na prekrížené drevené hrady vykladali krmivo, seno, kukuričisko, muhár, alebo iné vymlátené plodiny.

Medzi maštalami a humnom bolo hnojisko a v blízkosti hnojiska drevené chlievy pre ošípané a nad nimi chlieviky pre hydinu. Sliapky tu znášali vajcia, ktoré gazdiná zbierala do košíka, odkladala a zväčša potom chodila predávať spolu

Na gazdovskom dvore

obilie. Na humne sa sušila fazuľa, šošovica, bôb, muhar na semeno a iné plodiny, v závislosti od toho, čo gazda pestoval. Na humne sa robili aj drobné roboty a opravy gazdovského náradia, opravovali sa drevené vidly, hrable, motyky, čakany, kolesá na voz, kovové súčasti voza, zámky, dvere a iné.

K veľkým prácam na gazdovskom dvore patrila najmä oračka, sejba a žatva, zvoz obilia do stohov a následne mlatba parnou a neskôr aj motorovou mlátačkou. Takáto mlatba sa konala len u väčších gazdov, ktorí namlátili jeden, dva vagóny obilia.

Na gazdovskom dvore bola aj pivnica hlbená do zeme. Vchádzalo sa do nej niekoľkými schodami. Tu mali uskladnené zemiaky na sadenie, zeleninu v piesku. Gazdiná tu na stolíku uskladňovala mlieko na ustatie, z ktorého potom zbierala smotanú a z časti potom vymútila maslo.

Pri poľných prácach pomáhal gazdom kôň

s kurencami, sliapkami, husami, zajacami, holubmi na hydinový trh do Senca. Ten sa tu konal každý pondelok a piatok. Pre gazdov boli veľkou udalosťou výročné jarmoky v Senci, ktoré sa konali raz do mesiaca. Okrem nich sa konali i jarmoky vianočný, michalský, na sv. Jura, či veľkonočný. Tu gazdovia finančne zhodnocovali svoju prácu predajom plodín, rožného statku, ošípaných i koní.

Ako vyzeral každodenný život na gazdovskom dvore sa môžeme konkrétne dočítať aj v denníkoch jedného z najbohatších gazdov Krmeša v prvej polovici 20. storočia, pána Štefana Tótha. Uvádzame krátku ukážku.

Rok 1933

2. novembra - Vozíme ostatnú čalamádu, 4 voze(krmivo)
3. - Štefan oral za Vežu, Zuza začala pucovať repu, Emil šrotoval 4 mechy jačmena.
4. Štefan oral za Vežu. Na juncoch odvezli 2 voze hnoja za vežu. Bol tu úradník od Slávie (poistovňa)
8. Štefan išiel orat, robili sme baraki svinám
9. Anton zahádzal čalamádu, ja som rúbalo drevo, Anton donesol ze Senca od Sabu podušky do chomútov
10. Predali sme kravu za 850 korún, vykopala sa za domom repa
13. Ferka pošlapal bycikel
14. Štefan bol podkovat kona u Sabu, potom vozil hnoj, Anton kúpil 2 metráky kapusty, dokončili sme pucovanie repy
15. Svat rozhadzovali hnoj, Pivona sa otelila, Štefan oral
21. Štefan vozil dva voze uhliu Ludvíkovi, odpoledna išol orat za vežu, Zuza rozhadzuje hnoj, Anton bol v Senci, dal prišit na moj hrubý kabát golér, dali sme slamu na maštal
22. Anton robil chlvi, zbieral staré železo, ja som moržoval a robil poriadok v šope s kukuricou.

M. Daniš

Krása prírodnej scenérie

Pálffyovský park
v Kráľovej

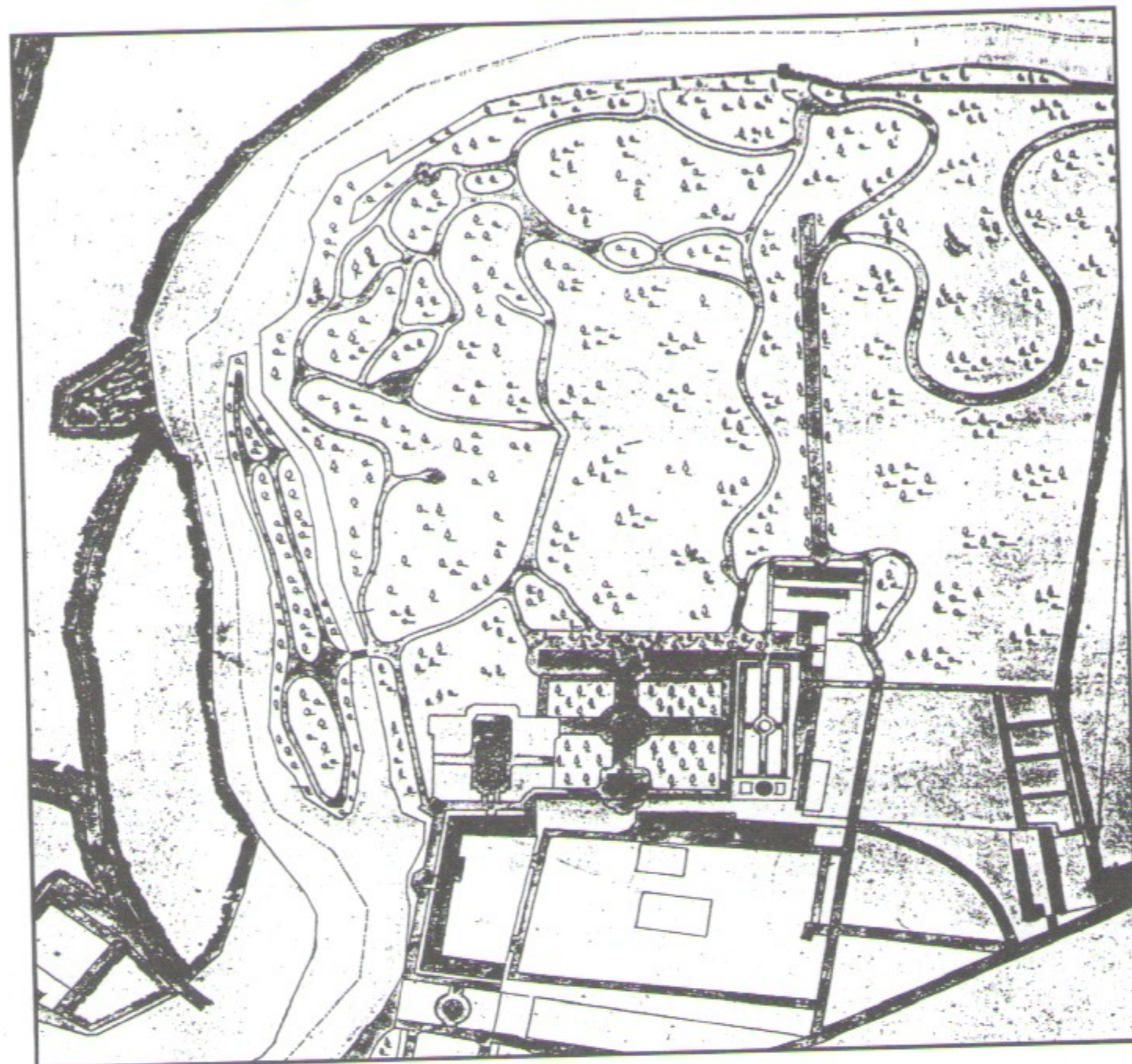
O Pálffyovskom parku v Kráľovej sa môžeme dočítať už v spisbe 18. storočia. Park opísal v svojom diele už Matej Bel okolo roku 1735 (*Notitia Hungariae novae historico-geographica*, /Historicko-zemepisný poznatok o novom Uhorsku/). Neskôr ho opísal v Historicko-zemepisnom lexikóne Ján Korabinský. Podrobný opis parku máme predovšetkým z 19. storočia, kedy sa nám zachovalo niekoľko súpisov majetku Pálffyovcov a medzi iným i parku. Park sa rozprestieral od kaštieľa v smere na sever. Zo západnej a severnej strany ho lemovala Čierna voda. Z východnej strany na park naväzovala veľká ovocná záhrada. Južná časť parku bola priamo spojená so severným krídlom kaštieľa, odkiaľ sa do parku vchádzalo. Park bol ohradený tehlovým múrom v ktorom boli umiestnené mohutné kovové brány so šľachtickými erbovými znakmi.

Už v roku 1700-1701 postavil staviteľ Juraj Rossbeindtner v parku dve kamenné fontány. Pri prestavbe a reštaurovaní kaštieľa v rokoch 1710-12, dostala novú barokovú tvár i záhrada a park kaštieľa.

V 15 ha parku v anglicko-francúzskom slohu boli okrem pestrých kvetinových záhonov a cudzokrajných stromov a kríkov, filagórie - vyhlíadky v podobe rotund a záhradných domkov, vodotryskov, sôch rôznych veľkostí.

Umelecké bohatstvo parku je už dávno zabudnuté a stratené. Ostali však niektoré torzá, ktoré môžeme vidieť napríklad v parku pred liečebným domom Thermia palace v Piešťanoch. Z Kráľovej sa tam dostali po likvidácii kaštieľa a parku v 30-tych rokoch 20. storočia.

Na ich existenciu nás upozornil pán Ing. Ľubomír Tuchscher. Na objednávku grófa Pálffyho boli zhotovené na začiatku 19. storočia neznámym majstrom a predstavovali štyri

Plán kaštieľa a parku zo začiatku 19. storočia

antické božstvá v životnej veľkosti, bohyňu Chloris, Demeter, Pallas Aténa a boha Herma (Hermes).

V celom Uhorsku bolo v 18.-19. storočí len málo takých parkov ako ten v Kráľovej. Uprostred parku stálo niekoľko skleníkov, v ktorých rástli exotické stromy a rastliny. V neskorých jesenných mesiacoch tu na 600 pomarančovníkoch dozrievali zlatožlté plody. Na identifikáciu exotických názvov rastlín z celého sveta, ktoré park v sebe zahŕňal nielen pod otvoreným nebom, ale i v oranžériách a v spomínaných skleníkoch, by bolo potrebné prizvať nejedného odborníka. Nachádzali sa tu citrusové, ananásové rastliny, kávovníky, myrthové kríky, leandrie, rozmarínové kríky

v stovkách kusov. Pre zasvätených znalcov vymenujem aspoň niekoľko názvov z opisov spomínaných rastlín a kríkov: bambus, cactus, ficus, mellia, musa, pogratia, aloe, iudica, stapilea. Z kvetín to boli napríklad: rosa semper florenis, crasula facata, se-

Projekt skleníka z konca 19. storočia v Kráľovej

Pallas Aténa

Hermes

Demeter

Chlóris

necium elegane, iustitia atodota, pelargonium roseum a mnoho ďalších pestrofarebných kvetín.

Priečelie južného traktu zdobili košaté gaštany. Chodníčky a cestičky parku boli posypané drobným osievaným kameňom. Okraje chodníkov boli vykladané kamenným obrubníkom. O celý park sa starali skúsený a odborne zdatný záhradníci, väčšinou cudzinci, ktorí tu park nielen udržiavali, ale dopestovávali nové odrody rastlín a stromov, najmä ovocných.

Veľký obdiv v parku vzbudzovalo umelé jazierko, v ktorom plávalo množstvo pestrofarebných rýb a rybyčiek. Jazierko sa podobalo veľkému prírodnému akváriu. Po pravej strane od vstupnej brány do parku stál elegantný letohrádok, v ktorom bol umiestnený veľký šachovnicový stôl. Nádvorie pred letohrádkom zdobilo množstvo figurálnych sôch v životnej veľkosti zhotovených väčšinou z bieleho carrarského mramoru, ktorý dovážali z Talianska.

Parkovú časť kaštieľa s protihlým brehom Čiernej vody spájali dva mosty. Jeden viedol na ostrovček, ktorý vytvorila Čierna voda a druhý, jednooblúkový viedla cesta k pivovaru. Tento spájal kaštieľ s hospodárskou časťou. Týmto mostom chodil gróf Pálffy na občasné kontroly hospodárstva. Tunajšie okolie tvoril pekný ovocný sad a za ním až po tzv. récku cestu lúčny trávnik.

Okrem už spomenutých záhradných filagórií sa tu nachádzala veľká záhradná sála tzv. Sala-Terrena, ktorá bola vymaľovaná indickou ornamentikou a zdobená veľkými zrkadlami a soškami. Strecha budovy bola lemovaná malými soškami a ozdobnými kvetináčmi, v ktorých v letných mesiacoch svietili pestrofarebné kvety. O rozkvet záhrady a parku sa v 19. storočí zaslúžil najmä umelecký záhradník z Dillenburgu, Johann Brunning.

Ojedinelou bola v parku i stavba vodárenskej štvorposchodovej veže.

Vodná veža

V severnej časti parku v tesnej blízkosti Čiernej vody stála vodáreň, ktorá predstavovala zásobáreň vody pre polievanie parku. Celý systém a mechanizmus polievania fungoval na jednoduchom princípe. Z výšky viac ako desať metrov sa voda tlačila technickým zariadením a jednotlivými rozvodmi po celom 15 hektárovom parku. Vežu dali postaviť okolo roku 1780 a svojmu účelu slúžila až do roku 1919, kedy grófske veľkostatky boli konfiškované. Veža až po úplné zničenie v roku 1947 už svojmu účelu neslúžila.

Vodná veža bola okolo 15 metrov vysoká stavba barokového štýlu. Vo veži bolo strojové zariadenie a v prízemí čerpadlá, ktoré čerpali vodu z Čiernej vody a potom ju tlačili do obrovského rezervoára v hornej časti veže. Do rezervoára sa zmestilo 150 m³ vody. Vrchol veže bol zpevnený kovovou konštrukciou a zakrytý medenou strechou.

Z výšky sa potom voda samospádom jednotlivými potrubiami dostala do parku, kde nielen zalievala okrasné záhony kvetín a exotických rastlín, ale zásobovala vodou jednotlivé fontány a bazény vykladané mozaikovou dlažbou. Pod zemou vedený rozvod zavlažovacích rúrok vytváral nad parkom hmlovinu jemného dažďa. Dômyselnosť zavlažovacieho systému vzbudzovala údiv nejedného návštevníka parku i celého kaštieľa.

M.Daniš

Vodná veža

Vo víre kuruckých bojov

Stavovské povstanie Františka II. Rákocziho v rokoch 1703-1711 a Kráľová

Miroslav Daniš

Povstanie Františka II. Rákocziho bolo posledným a najväčším stavovským povstaním uhorských nespokojencov s vládou Habsburgovcov. Rákoczi využil habsburské zaneprázdnenie v boji o španielske dedičstvo, ako aj celkovú, zlú hospodársku situáciu v krajine a získal podporu časti uhorskej šľachty, ale i poddaných, ktorým Rákoczi sľúbil osobnú slobodu a oslobodenie od zemepanských tiarch. Ostalo však iba pri sľuboch a tak väčšiu podporu obyčajných ľudí nezískal. Povstalci obsadili celé Slovensko. Gróf Ján Pálffy bojoval na strane cisára a spolu s ďalšími cisárskymi generálmi napokon Rákocziho kurucké vojská rozprášili. V apríli 1711 v dnešnom rumunskom mestečku Satu-Mare bol podpísaný medzi povstalcami a cisárskou stranou mier, ktorý vlastne znamenal kompromis medzi cisárskym dvorom a uhorskou šľachtou. Všetci vodcovia povstania dostali amnestiu. Rákoczi strávil zvyšok života v Turecku.

Stavovské povstanie Fr. Rákocziho II. sa bezprostredne dotklo aj našej obce. Už 5. novembra 1703 kurucké vojsko Františka Rákocziho manévrovalo v okolí Serede, kde obsadilo tunajší kaštieľ. Cisárske vojsko generála Schlicka obsadilo pozície pri Veľkých Úľanoch (Veľký Fedýmeš). Na stranu povstalcov prešlo asi 50 dobrovoľníkov, ktorí prezradili kurucum úmysel cisárskych vojsk stiahnuť sa v noci k Bratislave, po ceste okolo Krmeša.

Smerom ku Kráľovej pri Senci sa pohlo kurucké vojsko Rákocziho 9. decembra a usadilo sa v blízkosti pálffyovského kaštieľa. Oddiaľto robili vojenské manévry smerom na Senec a Bratislavu.

Na stranu Františka Rákocziho začali prechádzať aj bývalí cisárovi prívrženci, medzi nimi Alexander Karoly, ten istý muž, ktorý iba pred pár mesiacmi zničil tábor utečencov a roľníckych povstalcov. 15. januára 1704 sa utáboril s jazdou v kráľovskom kaštieli. Asi 2000 jazdcov, utáborených v Kráľovej sa pohlo smerom k Limbachu. Zbytok jazdy ako

ochrana kaštieľa robila výpady do okolia Réci, Hrubej Borši a Kostolnej. Po celý rok viedli cisárske vojská J. Pálffyho s povstaleckými neustály boj o získanie pozícií v Kráľovej. 7. mája 1704 bolo vidieť požiare v Senci, Bernolákove a Veľkom Bieli. V tomto období tu operoval povstalecký generál Bercsenyi. Kaštieľska posádka v Kráľovej zviadla s Berczenyiho

Ján Pálffy

Kráľovské zvesti 3-4/2001

oddielmi tuhý boj. Nakoniec Berczéniho vojsko vyvalilo hlavnú bránu kaštieľa, vytieklo okná, rozohnalo hliadky a na znak víťazstva rozkázal generál Berczéni konať slávnostné „Te deum“ v tábore na brehu Čiernej Vody, pred kaštieľom. Ako vysoko si cenil gróf Pálffy Kráľovú vidieť i z listu generála Berczéniho Rákoczimu z 8. septembra 1704, kde píše, že Pálffy by nedal Kráľovú ani za tri Jágre a radšej vyslobodí Kráľovú, ako Jáger. Berczéni žiada o pomoc 3000 kopijníkov a ešte polovicu Orlajovho vojska, aby mohol viesť úspešné boje z Pálffyho vojskom.

Nakoniec sa cisárskemu vojsku podarilo získať Kráľovú. 17. júna 1705 sa podarilo rozprášiť cisárskemu vojsku umiestnenému pri Kráľovej povstalecké jednotky Štefana Ebeckého pri Svätomartinskom lese ponad Viničným. Hlavný stan cisárskych jednotiek bol v tom čase práve na pravom brehu Čiernej Vody, tesne pri stavanom moste. Poľným veliteľom tu bol Ladislav Očkay z Očkova, ktorý bol neskôr pri Nových Zámkoch zajatý a ako zbeh štátý. Jeho vojsko o počte asi 1500 mužov a 40 povozov spolu s jazdeckou čatou mali za úlohu predovšetkým strážiť a chrániť župný (váramecký) most.

3. augusta 1705 poslal povstalecký generál Bercsényi zprávu z Galanty veliteľom do okolia Kráľovej, že jeden vojak vyslaný na prieskum zistil, že most na Čiernej vode (Váramecký), ktorý ide zo Senca do Rastíc (Veľkého Mágeru) je už voľný. O polnoci poslal ďalšiu správu z Veľkého Fedýmeša do okolia Kráľovej, že hliadka umiestnená južne od Kráľovej videla prechádzať jazdu po moste do Botszeghu (zaniknutá obec Bosek) pri tzv. várameckom moste a pechota smerovala do Šúru. Pálffyho cisárska jazda sa utáborila na kráľovských lúkach. V správe sa uvádzalo, že most bol poškodený a teraz sa pracuje na jeho oprave.

František II. Rákoczi

Dobová ilustrácia popravy L. Očkaya

V ďalšej správe sa uvádza, že hliadka videla asi 1000 jazdcov, ktorí tiahli ku Kráľovej, kde sa utáborili. Len potajomky sa dostali do ich blízkosti. Jasne videli a pozorovali Pálffyho tábor, ktorý je rozložený pozdĺž brehu Čiernej vody až k Dioszegu. Berczéniho vojenský stan sa nachádzal v Kajali. Odtiaľto oznamoval ostatným veliteľom listom, že vyslaná hliadka ku Kráľovej zistila, že v samotnej obci je mnoho vojska a že občania z Kráľovej hovoria, že aj dnes prišlo mnoho rekrútov (nové posily).

Bercsényi z 2. na 3. augusta 1705 presunul časť svojich jednotiek bližšie ku Kráľovej. Hliadka, ktorá sa vrátila oznámila, že v Kráľovej je mnoho pešiakov, kanónov a povozov a počuť aj strelbu. Za súmraku vyslal Bercsényi ďalšie hliadky na cesty k majeru Nový Svet a na križovatku ciest Réca - Senec.

12. augusta 1705 sa cisárske vojská pohli smerom z Trnavy k Sencu a na Kráľovú, odkiaľ smerovali na Žitný ostrov. Pri Šarfii (Blatnom), narazili na kurucké jednotky, ktoré rozprášili a popoludní sa presunuli do Kráľovej.

Ďalšie pokusy o dobytie kaštieľa a pozícií v Kráľovej boli stále viac zriedkavejšie, pretože rákoczijské vojská si uvedomovali silu J. Pálffyho. Stále cisárske jednotky umiestnené pri Kráľovej až do roku 1710 boli neustálou príťažbou pre miestne obyvateľstvo obce, na ktorých ležala veľká ťarcha zásobovania a vydržiavania stravou pre vojakov a krmom pre kone. Posledné nepokoje v okolí Kráľovej sa udiali v zime roku 1710. Po okolí sa potulovali roztratení povstaleckí vojaci, ktorých lapali cisárske jednotky.

Cisárska armáda v tomto čase bola už v početnej prevahe. Po odchode Bercsényiho z Uhorska, ktorý bol poverený diplomatickými úlohami, sa hlavným veliteľom kuruckej armády stal Alexander Károly, ktorý začal o mieri rokovať s novým hlavným cisárskym veliteľom Jánom Pálffym.

Život občanov našej dediny bol po kuruckých vojnách značne otrasený. No napriek dlhotrvajúcim bojom v Kráľovej i na samotnom kaštieli, život grófskeho panstva ožil s novou a veľmi rozsiahlou obnovou a výstavbou. Ján Pálffy za zásluhy vo vojne bol odmenený nielen najvyššími vojenskými poctami, ale aj finančne odškodnený, čo sa okamžite prejavilo aj na kráľovskom panstve. Kaštieľ bol zrenovovaný v honosnom barokovom štýle spolu s prekrásnym parkom a celým radom nových hospodárskych budov. □

Osobnosti nášho okolia

Ján a Jozef Neumillerovci z Kráľovej

Jozef Neumiller

V šesťdesiatych rokoch 18. storočia sa v zoznamoch služobníctva ako provizor (hlavný účtovník a správca) pálfyovského majetku v Kráľovej pri Senci, uvádza meno Jána Neumillera. Rodina Neumillerovcov sa v 18. storočí objavuje v Častej, Juri pri Bratislave, Kráľovej a v Trnave. Ján Neumiller sa ako majiteľ dvoch domov v Juri pri Bratislave stal roku 1785 jurským mešťanom. V potvrdení o meštianskom stave sa dozvedáme o jeho pôvode nasledovné: „...zaslúžilý inšpektor grófa Pálffyho, syn Jána st. Neumillera z Častej, patriacej

k panstvu červenokamenskému, katolíckeho náboženstva prijíma sa spolu s manželkou Juditou za jurského mešťana, odmenou za ťažkosti, ktoré znášal ako nemešťan. Ambície Jána Neumillera však boli ešte vyššie. Chcel sa stať šľachticom. Ako provizor, inšpektor a riaditeľ pálfyovských majetkov sa svojím talentom, organizačnými schopnosťami, peniazmi a známosťami k vytúženému cieľu nakoniec dopracoval. Erbovú listinu a právo používať šľachtický titul dostal v roku 1792 od cisára Františka I. Ako bolo vo vtedajšom svete bežné, zmenil si meno na Ujgyörgyi (újdördi- Novojurský). Azda preto, že v Svätom Juri sa stal mešťanom. Bratislavskú stolicu požiadal o právo, aby i jeho synovia Jozef a Ján ml. mohli používať šľachtický titul a erb.

Ako sme už spomenuli, v šesťdesiatych rokoch pôsobil Ján Neumiller na panstve v Kráľovej. Jeho prvou manželkou bola Jozefa, rodená Garcsolyová. S ňou mal Ján Neumiller sedem detí. Ako 28 ročná, Jozefa v auguste 1770 zomrela a pochovali ju v krypte v Kostolnej. Ján Neumiller sa oženil po druhý raz. Barbora, rodená Kormanová (Kormanovičová?) pravdepodobne pochádzala z Kráľovej. Z tohoto manželstva sa v rokoch 1773 až 1784 narodilo ďalších päť detí. V čase keď sa stal Ján Neumiller jurským mešťanom, v roku 1785, mal podľa listiny za manželku Juditu. Barbora pravdepodobne v roku 1784 zomrela. Ján Neumiller patril k najbohatším ľuďom v trnavskom okolí. Podľa jeho ekonomických aktivít árendoval niekoľko hospodárstiev a mestskú výrobu sanítry v Trnave. Ján Neumiller zomrel 1. augusta 1797. K smrti mu iste napomohla i rodinná tragédia syna Jozefa, ktorý bol za účasť na jakobínskom sprisahaní zavretý v brnenskom väzení.

Jozef Neumiller

V kráľovských zvestiach 1/1993 sme písali o uhorskom jakobínovi z Kráľovej. Bol ním Jozef Neumiller, syn Jána Neumillera. Jozef Neumiller si zasluhuje našu pozornosť z niekoľkých dôvodov: narodil sa v Kráľovej pri Senci 22. augusta 1767, bol účastníkom prvého veľkého sprisahania demokratov a zástancom republikánskeho zriadenia v Uhorsku, za čo si vo väzení odsedel niekoľko rokov a napokon, na sklonku života sa stal mestským policajným kapitánom v Trnave.

Jozef Neumiller bol pokrstený v Kostolnej pri Dunaji kňazom Karolom Requinim, ku ktorej patrila Kráľová ako filiálka. Prvé vzdelanie dostal v Kráľovej, kde bola škola pre zamest-

Šľachtický erb Neumillerovcov

nancov tunajšieho panstva už od roku 1732. Vyrastal v prostredí kráľovského kaštieľa a neraz tu zažíval vzácne návštevy najvyšších hodnostárov krajiny, ale i prírodné pohromy, akou bola roku 1775 veľká povodeň. Pretože mu matka zomrela vo veku troch rokov, vychovala ho nevlastná matka, Barbora.

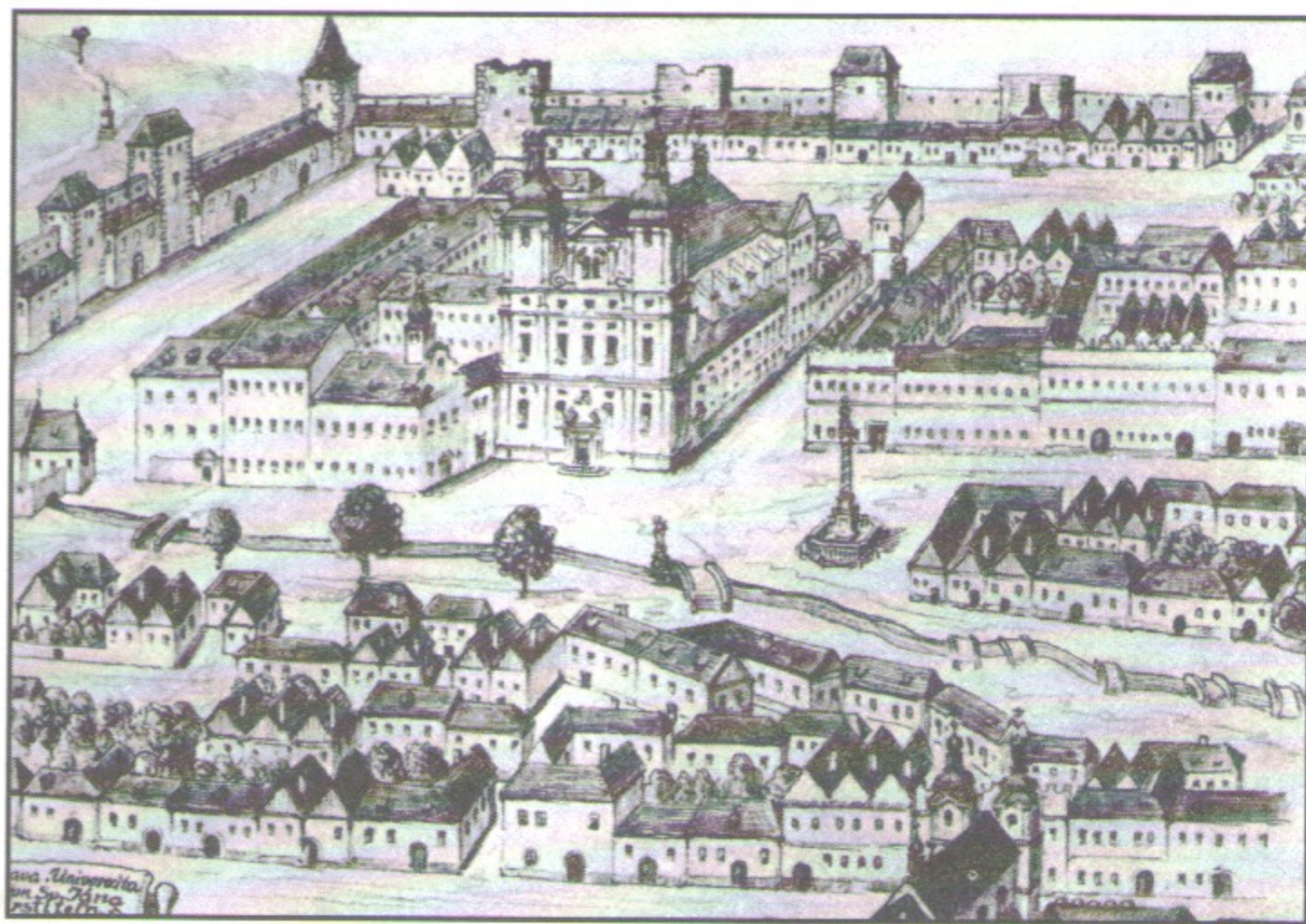
Ako jedenástročný začal chodiť na piaristické gymnázium v Svätom Jure. Do jednej triedy chodil z Jurajom Palkovičom, ktorý sa neskôr významne zapísal do zápasu Slovákov o svoju národnú svojbytnosť. Do tejto školy chodil i mladší brat Jozefa, Ján.

V rokoch 1781-1783 absolvovali obaja bratia humanitné triedy na gymnáziu v Trnave. Po skončení gymnázia v školskom roku 1783/84 sa zapísal už ako klerik ostrihomskej diecézy do prvého ročníka filozofie na Filozofickej fakulte Trnavskej kráľovskej akadémie. Druhý ročník filozofie absolvoval už v Bratislave, kam sa Kráľovská akadémia presunula. Tri ročníky teológie študoval v generálnom seminári v adaptovaných priestoroch bratislavského hradu. Bratislavský generálny seminár podstatne ovplyvnil všeobecné vzdelanie budúcich kňazov a napomáhal k národnoobrodeneckým počinom slovenskej katolíckej inteligencie zvlášť uzákonením spisovného jazyka. Jozef Neumiller žil tri roky medzi takmer 450 študentami generálneho seminára, z ktorých polovica bola z územia Slovenska. V informáciách o klerikoch generálneho seminára sa o ňom uvádzalo, že už mal štyri nižšie svätenia, že hovoril po slovensky a nemecky. V treťom ročníku seminára Jozefa Neumillera prepustili. Pravdepodobným dôvodom prepustenia boli jeho voľnomyšlienkové názory, ovplyvnené francúzskymi filozofmi. Školu neopustil jediný. Spolu so svojím priateľom Ignáčom Tánčičom prešiel na štúdiá práva na Bratislavskú kráľovskú akadémiu. Na tejto škole študoval aj jeho mladší brat František, ktorý neskôr pracoval v Bratislavskej stolici.

Vďaka tomu, že jeho otcovi roku 1792 kráľ udelil šľachtický titul, mohol začať pracovať medzi najnižšími úradníkmi Kráľovskej uhorskej komory. Práve tu sa dostal do užšieho kontaktu s mladou vidieckou inteligenciou ovplyvnenou myšlienkami Francúzskej revolúcie. V tomto čase bol tajomníkom komory jeden z hlavných vodcov protištátneho Martinovičovho sprisahania, Jozef Hajnóczy.

V osídlach sprisahania

Účastníci sprisahania inšpirovaní myšlienkami francúzskej revolúcie hlásali nastolenie republikánskeho zriadenia v Uhorsku. Schádzali sa v tajných spolkoch, čítali voľnomyš-

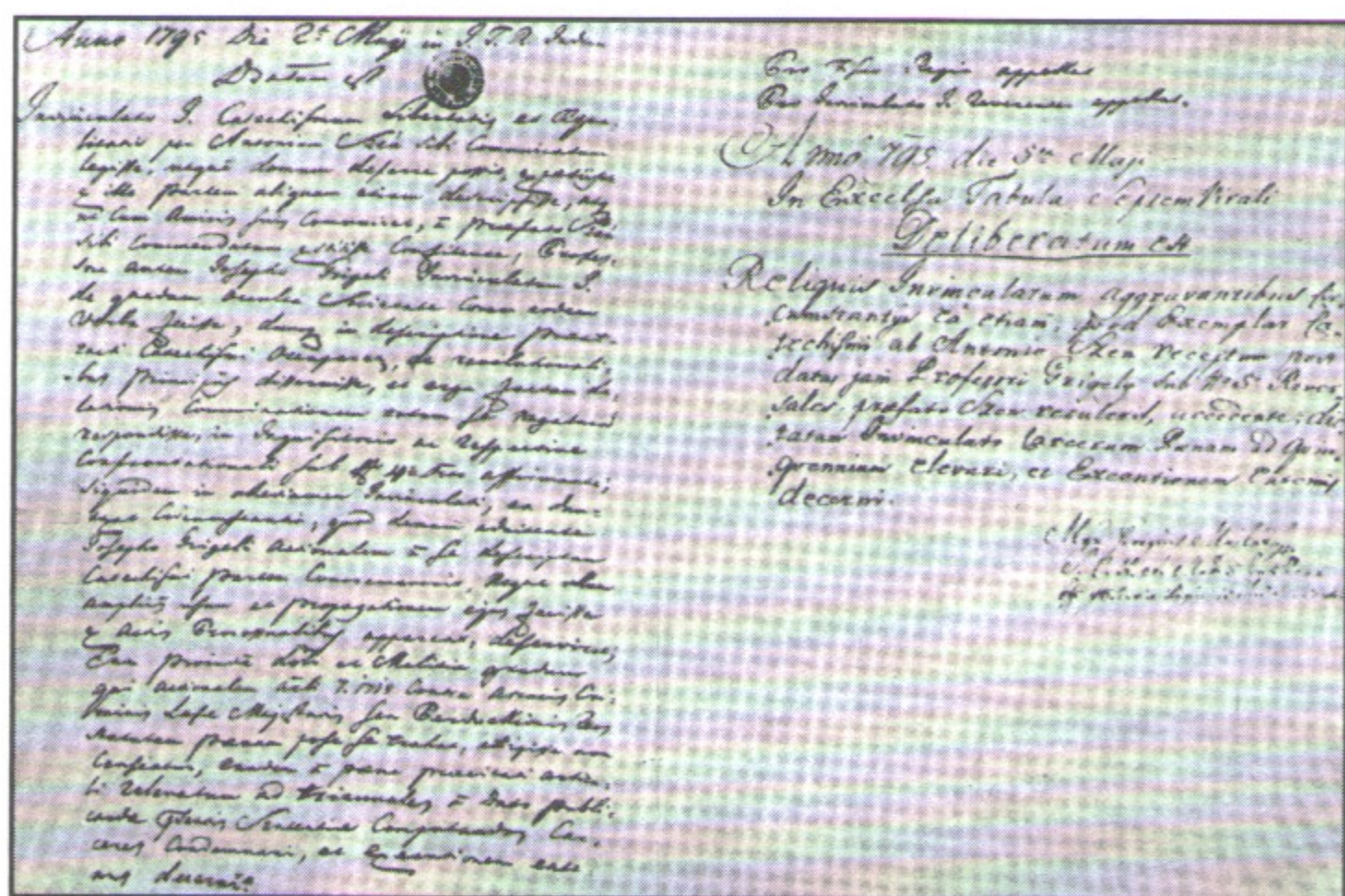

Trnava a Trnavská univerzita na konci 18. storočia

lienársku literatúru a šíрили prostredníctvom rôznych dokumentov (jeden z nich tzv. Katechizmus) zrušenie monarchie a nastolenie nových, demokratickejších pomerov v krajine. Keď viedenská polícia v lete roku 1794 sprisahanie odhalila a začala zatýkať prvých podozrivých, pri výsluchoch sa začalo objavovať i meno Jozefa Neumillera. Zatknutý Andrej Bikesy vypovedal, že Jozef Neumiller chodieval k Ignácovi Tánčičovi, spolužiakovi a tu s ďalšími sa učili a opisovali revolučné reči z francúzskej tlače. Pri ďalšom z výsluchov padlo meno Jozefa Neumillera v súvislosti z jeho účasťou v čítarenskom spolku, ktorý ešte roku 1792 založil v Budíne Gregor Berzeviczy. Podľa vyšetrovacej komisie figuroval Jozef Neumiller aj v tajnej Spoločnosti slobody a rovnosti a Spoločnosti reformátorov. Na základe týchto informácií v noci 13. decembra 1794 Jozefa Neumillera zatkli a 22. decembra vypočúvali. Vo februári nasledujúceho roku podal prokurátor na Neumillera obžalobu za zločin urážky majestátu a za vlastizradu. V obžalobe prokurátor povedal nasledovné: „Pred kráľovským súdom stojí šľachtic! (chcel tým zdôrazniť, že ako si mohol dovoliť napadnúť práve myšlienky monarchie a šľachtického stavu) Tým že prijal, čítal a opisoval katechizmus, bol členom sprisahania. Podľa vlastnej výpovede mal opisy ukázať priateľom. Poznal i pravidlá konšpirácie, konal medzi štyrmi očami. Vedel, že Francúzi urobili revolúciu pomocou katechizmu.“

Pozoruhodná bola obhajoba, ktorú vypracoval Alexander Nagy: „Stojí tu pred súdom 25 ročný mladík obžalovaný z urážky majestátu a z vlastizrady. Čudné, že k tomuto zločinu stačí v Uhorsku opísať dve state katechizmu o podstate človeka. Je to však tak, lebo žijeme v epoche, ktorej duch zachvátil susedné národy, aby zmenili svoje ústavy!. Sám Szén nepovedal Neumillerovi - Ujgyörgyimu ani slovo o tajnej organizácii. Text, ktorý opísal, spálil.“

Kráľovská súdna stolica napokon vyniesla rozsudok 2. mája 1795: Obžalovaný Jozef Neumiller čítal katechizmus, ktorý mu dal Anton Szén. Priniesol ho domov, odpísal z neho časť, po rade profesora Grigelyho to spálil. Spáchal tak čin urážky majestátu a vlastizrady a tak sa odsudzuje na tri roky väzenia od vyhlásenia rozsudku. Proti rozsudku sa odvolali prokurátor i obžalovaný až napokon mu vymeraný trest súdna stolica zvýšila na konečných päť rokov väzenia. Správu o rozsudkoch v Martanovičovom sprisahaní priniesli aj noviny Pressburger Zeitung. 7 účastníkov sprisahania stáli a ostatných 42 uväznili na dobu od doživotia do jedného roka.

Rozsudok nad Jozefom Neumillerom z roku 1795

Poprava uhorských jakobínov v Pešti na súvekej ilustrácii

Vo väzení

František Kazinczy o psychickom stave Jozefa Neumillera po vyhlásení rozsudku napísal: „Keď sa mu v Brne prisnil sen, v ktorom mu otec vyčítal, že odišiel zo seminára, tento sen naňho tak zapôsobil, že sa dva mesiace správal ako blázon“. Zariadenie väzenských ciel v brnenskej väznici bolo stereotypné - pričaňa so slamníkom, posteľnú bielizeň si obstarávali sami, dve deky, prikované umývadlo, konvica s vodou, vedro na potrebu, dve hlinené misky na jedlo a drevená lyžica. Väzni spočiatku nesmeli čítať, neskôr im čítanie povolili, ba dokonca si mohli kupovať i knihy. Zdravotný stav Jozefa Neumillera bol nedobrý. Nervove sa úlne zrútil a dostal osobitnú stráž, ba dokonca mu lekár povolil denne fajčiť fajku. Finančná situácia väzňov závisela od toho ako ich podporovala rodina. Jozefa spočiatku podporoval otec Ján a po jeho smrti súrodenci. Väzni si mohli kupovať jedlo, toaletné potreby, obleky, bielizeň. Zvláštnu finančnú čiastku venovali ako úplatky väzenským strážam. Peniaze nemali u seba, každý mal osobné konto a spravovala ho väzenská kancelária.

V Brne sa personál k uhorským väzňom správal benevolentne. Väzni sa medzi sebou dorozumievali klepaním abecedy na stenu, dopisovali si. O benevolencii väznice k politickým väzňom sa dozvedel palatín a tak v júni 1799 previezli väzňov najprv do Mukačeva a následne do tirolského Kufsteinu. 4. mája 1800 Jozefa Neumillera z väzenia prepustili.

Trnavský mešťan a kapitán

Prvé roky na slobode najlepšie ilustrujú dva dopisy adresované priateľovi Františkovi Kazinczymu. Dlho sa mu nedarilo nájsť životné uplatnenie, pretože tieň jakobínskeho spriahania ho vytrvalo sprevádzal. Až roku 1808 získal miesto senátora v Trnave, stal sa trnavským mešťanom a kontroló-

rom sirotských účtov s ročným príjmom 150 zlatých. Keď sa 4. septembra 1811 konala reštaurácia trnavského magistrátu, na uvoľnené miesto kapitána mesta Trnavy dostal Jozef Neumiller najviac hlasov a plat 420 zlatých ročne. Bolo životnou iróniou niekdajšieho jakobína, bojujúceho za rozbitie monarchie, že nakoniec vykonával funkciu ochrancu, udržiavateľa právneho poriadku tejto monarchie. Jeho agenda bola široká. Zaoberal sa policajnobezpečnostnými vecami mesta, civilnou správou, určovaním cien potravín na jarmokoch, zdravotníctvom, úpravou námestí, čistotou ulíc, požiarou bezpečnosťou a ďalšími úlohami mestského kapitána.

2. júna 1812 sa ako 44 ročný oženil s 56 ročnou Žofiou Kratochvíloyou, vdovou po zosnulom trnavskom senátorovi Imrichovi Marlókovi. Sobášom sa stal majiteľom meštianskeho domu, veľkej záhrady a polí.

O necelých šesť rokov, v januári 1818 vážne ochorel a 7. apríla zomrel na gangrénu pľúc. V testamente odkázal časť majetku deťom staršieho a mladšieho brata a časť manželke, ako univerzálnej dedičke.

Zomrel v Bratislave a na Ondrejskom cintoríne sa s ním rozlúčil najužší kruh rodiny, priateľov a známych.

Jozef Neumiller-Ujgyörgyi bol človek pred ktorým sa otvárala veľká životná cesta. Svojím vzdelaním sa dostal na vrchol vtedajšej intelektuálskej spoločnosti ako jeden z prvých členov čitateľského kabinetu Gregora Berzeviczyho, ako človek pokrokového zmýšľania sa po neúspechu jakobínskeho hnutia v Uhorsku dostal na vedľajšiu koľaj. Zostal napokon rozpoltenou osobnosťou. Zaneprázdnený každodennou prácou a povinnosťami mestského kapitána sa už jeho skutočný intelektuálny rozmer nikdy nenaplnil.

Miroslav Daniš

Kráľovské zvesti 3-4/2001

Detská jeseň 2001

Príloha literárnej a umeleckej tvorby detí našej základnej školy má v našom časopise už niekoľkoročnú tradíciu. Po troch ročníkoch v rokoch 1991-93 sme sa opäť rozhodli dať priestor deťom. Najlepšie z kresieb a literárnych výtvorov uverejňujeme a po uskutočnení výstavy výtvarných prác, časopis najlepšie z nich odmení knižnými darmi. Výstava kresieb bude v predvianočné dni prístupná i pre širokú verejnosť.

Zlatolistá

Jeseň má listy zlaté,
dúhou farieb telo oblie.
Jeseň má mnoho rôznych krás,
všimne si ich skoro každý z nás.

Ja mám jeseň veľmi rada,
dá sa kresliť každá farba.
Stromy, lúky, lesy, mestá,
na výkres sa veru zmestia.

Ale už sa blíži k zime,
radšej báseň ukončíme.

Klaudia Barabášová, V.tr.

Lístie padá

Lístie padá a vzduch chladne,
počasie je občas zradné,
treba sa nám obliekať

Jeseň prišla opäť, znova,
a ja hľadám vhodné slová,
ako ju mám nájsť.

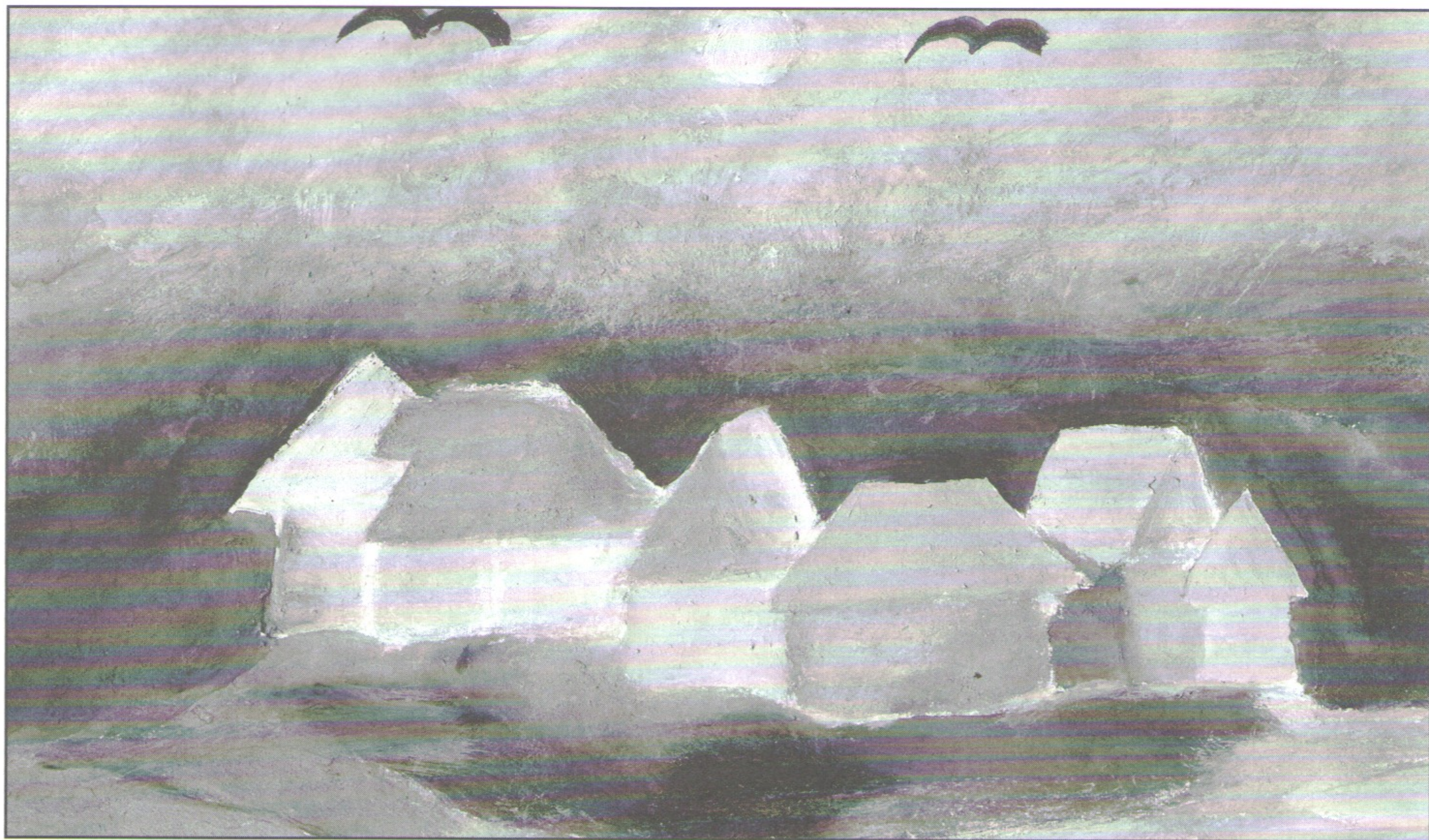
S.Sedláriková, IX.tr.

Jeseň

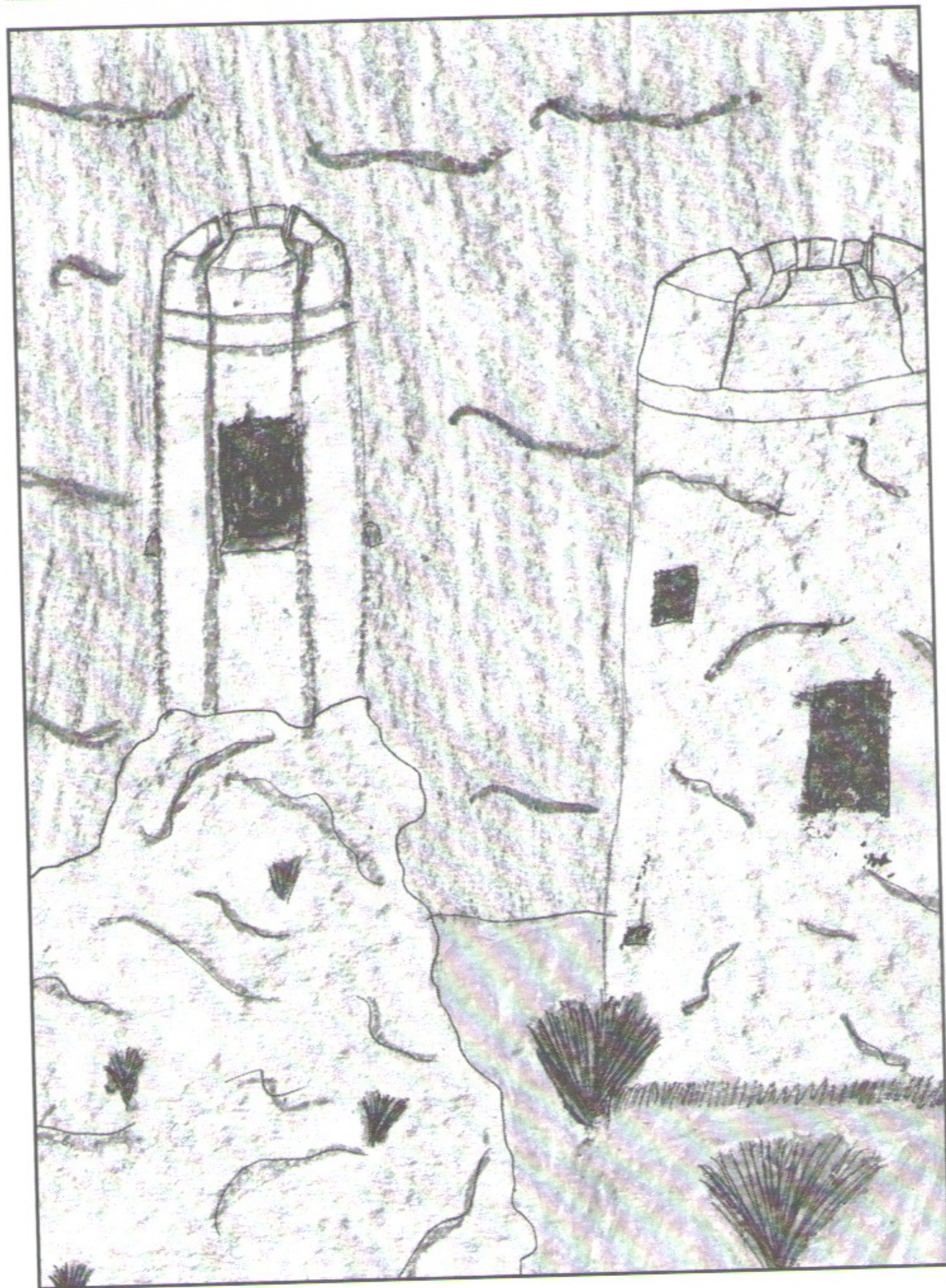
Štebotavé lastovičky zaspievali pieseň.
Ludia ! Vtáky! Zbadali ste? Prichádza už jeseň.
Dozrievajú jablká, hrozno, hrušky, slivky,
pomaly Vás opustíme, čakajú nás dialky.

Preletíme oceány, jazerá aj rieky,
zaletíme predaleko, rovno do Afriky.
Opustíme rodné hniezda, kde sme rástli, naberali silu,
poletíme prezimovať až na brehy Nílu.

Slniečko už slabo hreje, dníčky sa nám krátia,
listy stromov menia farbu, pomaly sa zlatia.

E.Bognárová IX.trieda

L. Tomášková V. trieda

Sadneme si na drôty, zanôtime pieseň,
začína sa školský rok, začína sa jeseň.

Babie leto vzduchom letí,
za ním šarkan, lastovičky, deti.

Zuzana Mafinová, VIII. tr.

Jeseň

Už utícha z polí ľudská pieseň,
len traktor hučí, orie zem,
opäť prichádza k nám jeseň
a vrabce na kríkoch majú snem.

Bronzové lístočky v potoku plávajú,
tisíce dopisov, neposlal ich nik.
Začína pršať, skryjú sa pod daždník
deti ? Či šarkany po dvore lietajú.

Príjemne unavená krása prírody,
zajtra sa budeš farbami kochať znova.

Marcela Belesová, VIII. tr.

Vianoce

Vianočná atmosféra vládne po domoch,

blikajúce sviečky visia na stromoch
a vianočný kapor vo vani
spokojne pláva.

Schyluje sa k začiatku hostiny.
Rodičia varia bohatú večeru.
Kapor už nepláva vo vani,
leží na tanieri, pekne upečený

M. Koiš, IX. tr.

Jesenná príroda

Jeseň má veľa podôb,
jeseň má mnoho krás,
vytvára prírodu vzácnu,
svedčí jej farebný hlas.

Jeseň to vždy zvládne,
jeseň si prácu dokončí,
jeseň nad všetkým vládne
a každý jej pozerá do očí..

E. Bognárová, IX. Trieda

Prechádzka zimou

V nedeľu popoludní som sa vybral do lesa,
celá krajina bola belasá,
v snehu sa zračili stopy zvierat,
ktoré nespia zimným spánkom
hoc všade je ticho, bez štebotu vtákov.
V snehu som nenašiel žiadne stopy ľudí,
bol som tu asi úplne prvý.
Sneh pokryl aj stromy,
tenký konárik ostal hrubý
a malý stromček narástol do bielej krásy,
ako i krajina celá,
sa do zimného šatu odeva.

Z. Takáč, IX. tr.

Nech všetky miesta navštívim.

Nech všetky miesta navštívim,
dovoľte, všetky naporad,
čo schodil som ich počas, kým
odrástla môjho detstva mlad:
sad, stráň, háj, poľan, temä brál,
k hrám pažiť, v poliach chodníky,
lán, kde som volky poháňal,
luh, kde som pásol koníky.
Hej dosť tam pestrých pamiatok,
dosť pre mňa záujmov trvalých:
ma zamestnajú, viem, čo krok,
čo briežok, zdržia na oddych.
Až ich tak schodím poznove,
prebýdnem môjho detstva mlad,
to svoje ráno ružové,
Vám mnoho budem rozprávať.

Pavol Malík, IX. tr.

Zimný zážitok

Keď som sa v jedno zimné ráno zobudila a pozrela z okna, všade naokolo bol sneh. Veľmi som sa potešila, že nás konečne navštívila zima. Hneď som zobudila sestru. Rýchlo sme sa naraňajkovali, obliekli, zobrali si korčule a vybrali sa na zamrznuté jazero. Pridali sa k nám i naše kamarádky z ulice. Na klzisku sa korčuľovalo veľa detí. Väčšina z nich boli chlapci. Hrali hokej. Moja sestra sa nevedela udržať na korčuliach a tak ju väčšinou videla sedieť na zemi. Bola trochu smutná, že jej to nejde a tak som ju korčuľovať naučila. O chvíľu mala na tvári úsmev. Naša zábava sa ani zďaleka nekončila, lebo o chvíľu sa začala guľovačka. Snehu som sa najviac najedla ja, pretože ma dvaja chlapci chytili a hodili do snehu. Moja sestra a kamarádky začali stavať snehuliaka. Oči, ústa a nos mu spravili z kamienkov. Na hlavu mu dali čiernu čapicu a okolo krku šálu a snáď aby mu nebolo zima, obliekli ho do bundy. Začalo sa stmievať a tak naša zábava pomaly končila. Doma nás v okne čakalo prekvapenie. Sladkosti od deda Mráza. V noci padal hustý sneh. Chvíľu som pozerala z okna, ale nakoniec som zaspala.

Betka Lóciová, IX. tr.

Fialôčka

Keď sa ráno zobudím, v okne zbadám fialku.

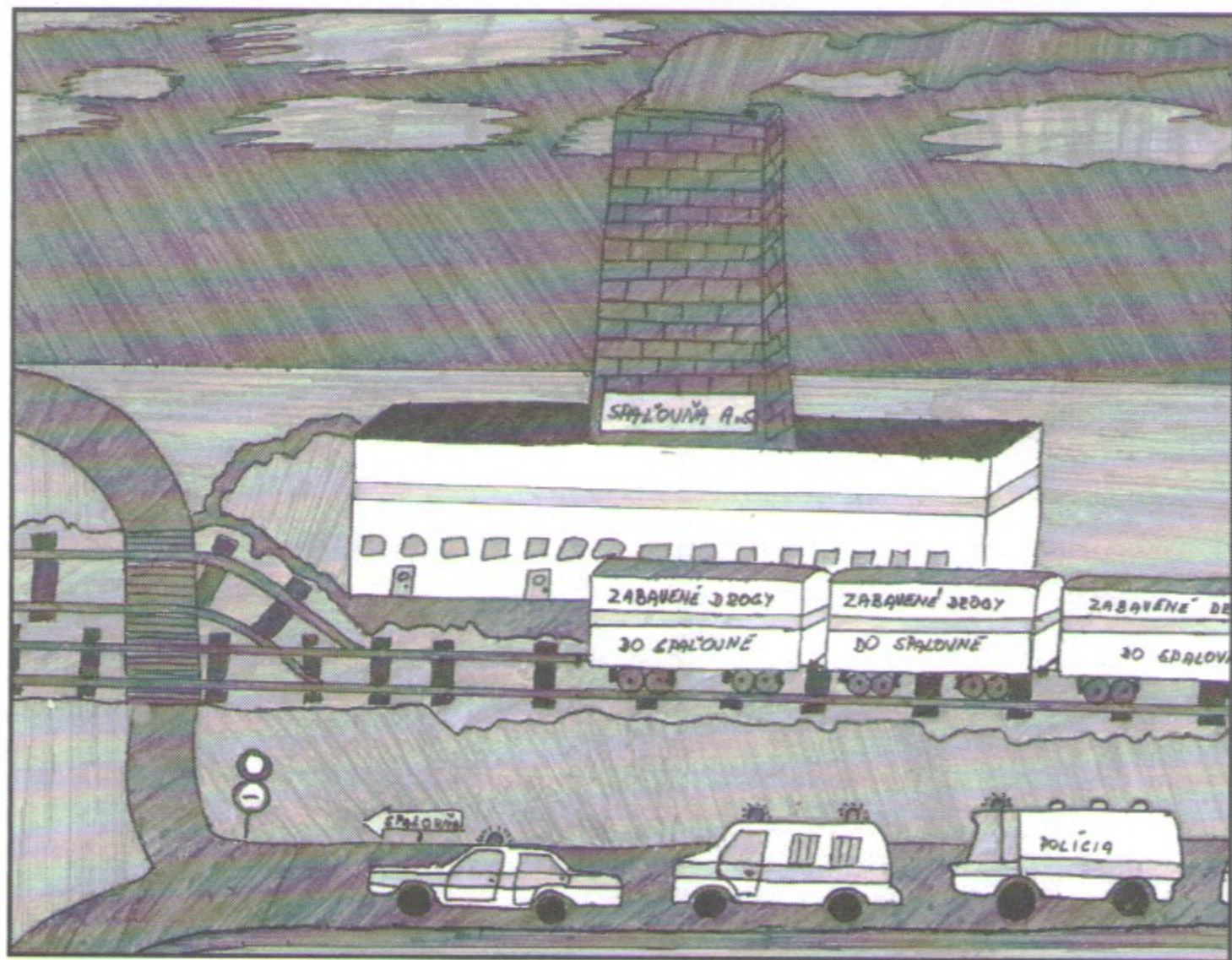
Fialôčka rastie, rastie,
až je väčšia, ako krík v jarku,
až je väčšia, ako ja.

Nevadí to vôbec veru,
veď ju ľúbim, fialôčku,
v mojom srdci uloženú.

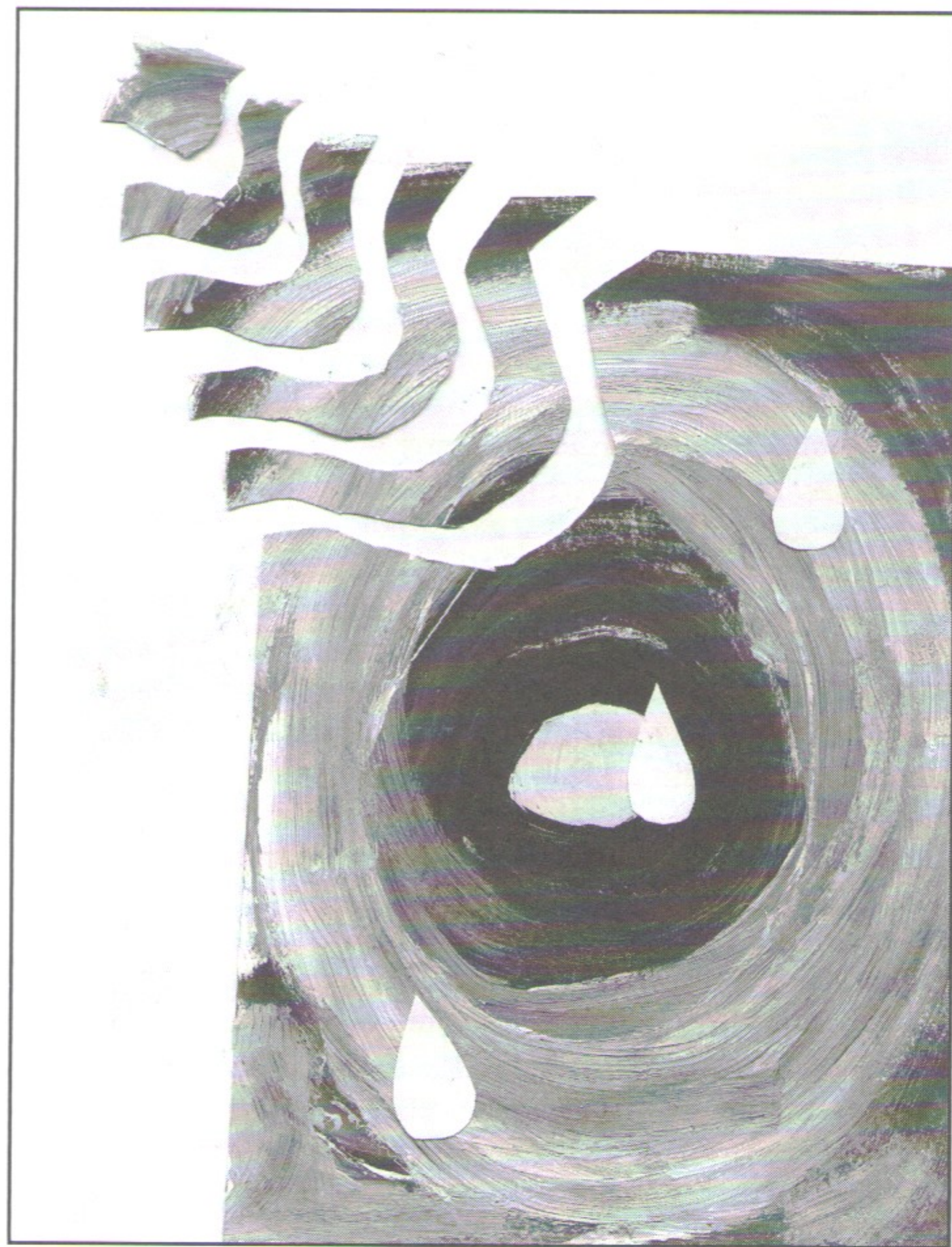
Evička Vrábelová, V. tr.

Jesenná osudová láska

Každým ránom sa niečo mení. Občas k lepšiemu, občas k horšiemu. Vstala som ako každé ráno a vôbec netušila, aký osud ma vonku čaká. Po prebdenej noci ma bolela hlava. Rozmýšľala som o živote tridsiatničky.

M. Magyar VII. trieda

N. Lendelová I. trieda

Obliekla som sa a vyšla na ulicu. Prešla som alejou stromov na autobusovú zastávku. Po prvýkrát som si lepšie všímala krásu jesene, listy stromov hrali farbami. Zahľadená do tej krásy som si ani nevšimla, že autobus prešiel popri mne. Ďalší mal ísť až o dvadsať minút. Ako som tak stála na zastávke pristavil sa ku mne neznámy muž. Z ničoho nič mi začal klásť bežné otázky, odkiaľ som, kam cestujem. Ten rozhovor medzi nami bol celkom príjemný, no o chvíľu pristál autobus a keď nás autobus priviezol do mesta, naše cesty sa rozišli. Do práce som prišla neskoro a celý deň som myslela na stretnutí s neznámym.

Na druhý deň som išla na autobus v rovnakom čase, no neznámy neprichádzal. Vlastne už nebol neznámy. Volal sa Mário. Čakala som však márne. Neprišiel. Len mladá lipa pri ceste žiarila v plnej kráse. Povieval slabý vetrík a lístie lipy veselo tančilo. Každý deň som čakávala v nádeji, že sa objaví. No on stále neprichádzal. Prešiel rok a jeseň tu bola opäť. Opäť sa lipa predvádzala v svojom zlatistom šate. A naše cesty sa skrížili. Stáli sme pri zastávke traja a nevedeli, čo povedať. Lipa, Mário a ja. Bola som šťastná.

K. Čaputová, VIII. tr.

Zima

Vonku fúka, vietor duje,
biely snežík poletuje.
Pani zima rozložila,
svoje čaro popod krídla.

Keď nastane Vianoc čas,
kreslí oknám tuhý mráz.

Mrázik kreslí perom bielym,
horšie je to s oteplením.

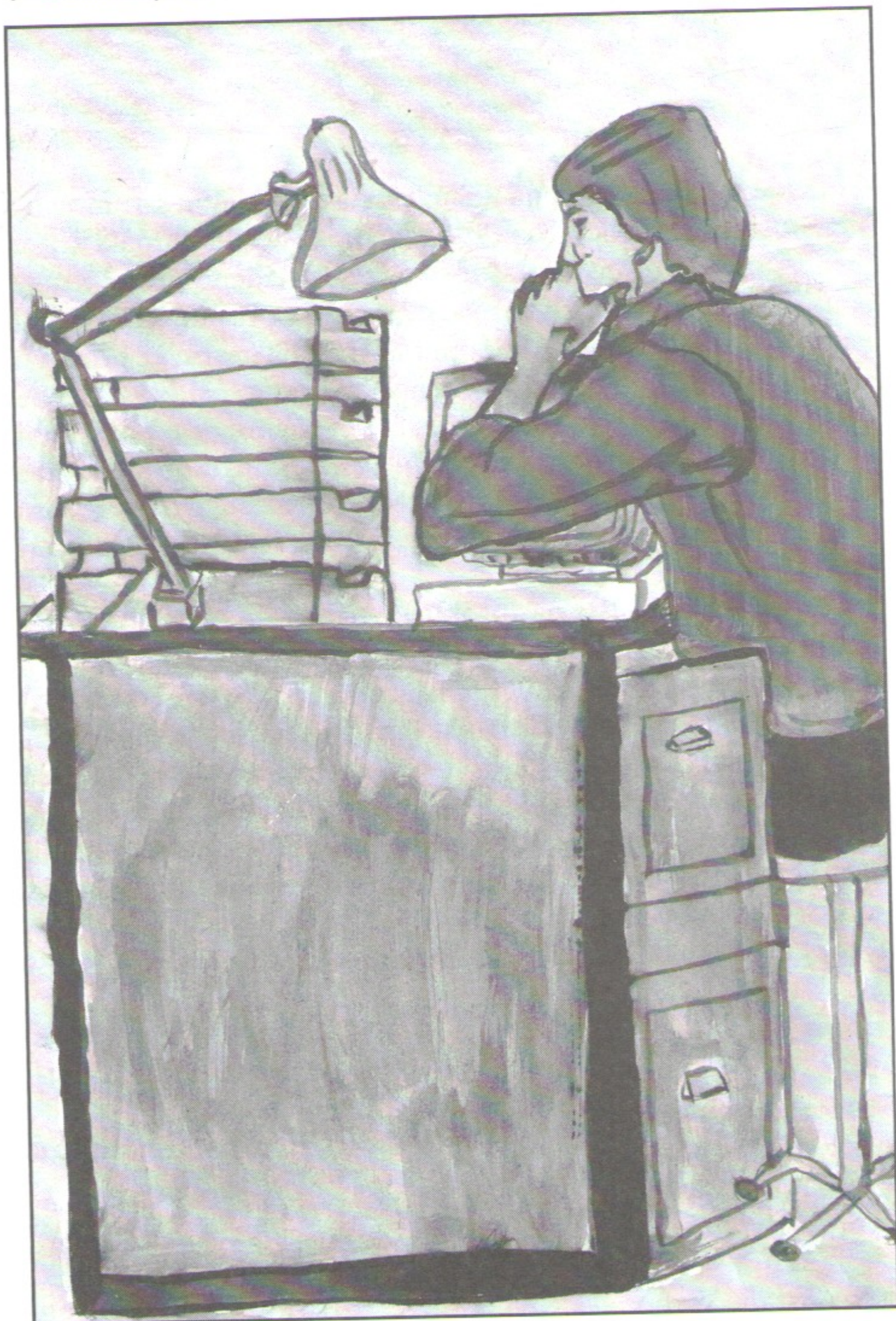
Prídi zima, prídi už,
tešíme sa na tvoj ruch.

L. Galovičová, IX. tr.

Jesenná búrka

Bola jeseň. Obliekol som sa a išiel som von. Listy stromov sa pohrávali s farbami, fúkal studený vietor. Deti si púšťali šarkanov. Jeden sa utrhol a uletel. Úplne sa stratil z dohľadu. Ľudia vyberali v záhradkách zemiaky. Všimol som si, že sa na oblohe objavili čierne mračná, ktoré neveštili nič dobré. Začalo pršať a dážď sa čoskoro zmenil v pravú jesennú búrku. Posledné zvyšky lístia na stromoch strhol víchor. Ľudia v panike utekali pod prístrešky. Jeden blesk sa zachytil na bleskovode domu. Ľudia tu mali šťastie. Nie tak ako na konci dediny. Blesk tu zapálil drevenú stodolu. Pre mňa skončila búrka dobre. Stihol som sa skryť. Po chvíli sa obloha opäť vyjasnila a nad krajinou vládla slnečná jeseň. Keď človek čaká, že bude pršať, svieti slnko a keď čaká, že bude slnko, spustí sa búrka. Na tento deň budem dlho spomínať. Pochopil som, že veci podobne ako počasie na jeseň sú veľmi rýchlo menlivé a že musím povedať otcovi, aby namontoval bleskozvod.

Ján Skalský, IX. tr.

E. Farkašová IX. trieda

Zima

Zima prišla, už je tu,
smej sa s nami, ju-chu-chu.
Zima prišla, už je tu,
každý chodí v kožuchu.

Sniežik silno chumelí,
na polia i na lúky,
Na strechách sú cencúle,
ligotavé korále.

E. Rumanová, IX. tr.

Padá lístie

Posledné lupienky kvetov sfúkol vietor,
vyzliekol lesy do naha.
Holá vetvička vo vzduchu máva,
so šarkanom sa veselo na strome pohráva.
Drevené polienko v krbe horí,
v krajine zavládla jesenná pani.

Jakub Šuplata, V.B. tr.

Bozk jesenný

Raz v jeseni bol taký čas,
keď pobozkať ma chcela zas.
Jeseň milá, krásnučká,
túlila sa na líčka.

Každý lístok slobodu má,
preto si ju rád užíva.
Farby žlté, hnedé, červené,
tvojmu srdcu znejú vesele.

Lucia Adamcová, VIII. tr.

Niet viac jarnej detskosti

Niet viac jarnej detskosti,
letnej zrelosti,
- prišla jeseň.
Obdobie spomienok
dobrých - tvár vysvietená,
zlých - tvár zvráskavená.

Na jeseň sa život zbíha do veľkej rieky,
ktorá sa rúti cez deltu do mora.
Potom naša duša pomaly splýva s blízkymi.

Žiaden človek na svete,
žiadna rieka, čo ešte tečie
nemôže vedieť ktoré spomienky
sprevádzajú našu večnú pamäť,
nemôže rozlúštiť pocity a myšlienky
nášho vnútra.

Vedia to snáď iba ryby,
a tie, o tom iste pomlčia.

Schillerová, VIII. tr.

KRÍŽOVKA G.B.Shaw: Lenivosť splodila... (dokončenie v tajničke)

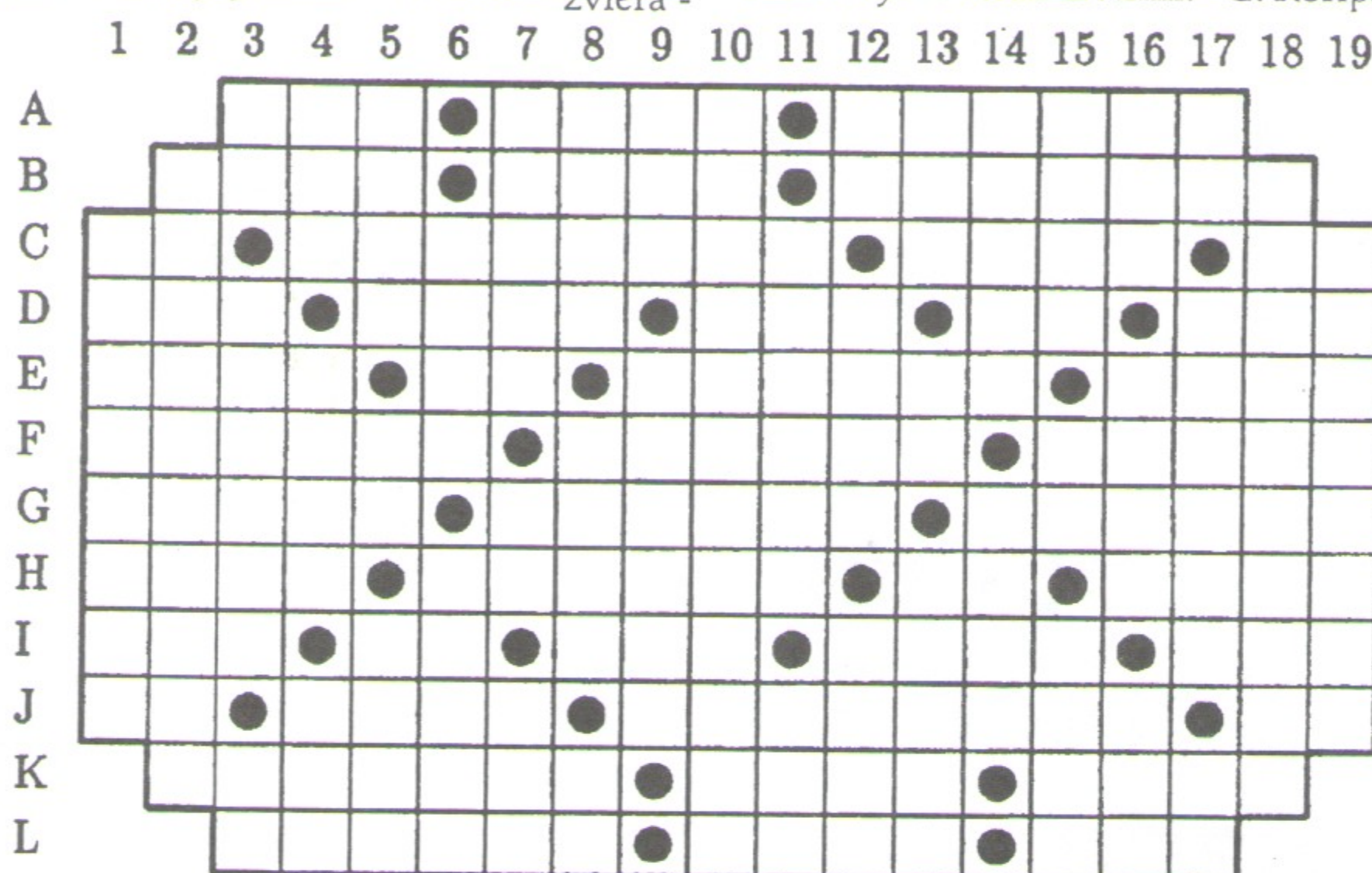
VODOROVNE: A. Opak svetla - skratka profesora - úctívá žiadosť. - B. Titul stredo-
vekých severských náčelníkov - slávny čes-
ký šachista - KONIEC TAJNIČKY. - C. Predložka - starofínsky epos - hmotnostná
jednotka - textová skratka. - D. Bývalý ra-
kúsky lyžiar - plazy - ŠPZ Opavy - značka
kiloampéru - česká rieka. - E. Kartová hra -
predložka - ukázkový výrobok - skutoč-
nosť - F. Prenášaná - prelet (po česky) - ná-
silie. - G. Nabrúsený - povala, strop (hovo-
rovo) - krížatá rastlina. - H. ZACIATOK
TAJNIČKY - nenormálny človek - značka
niklu - pytlík. - I. Všetko (po anglicky) -
bývalá plošná miera - skratka pre nivosus -
jemná tkanina - ŠPZ Prahy. - J. Popevok -
menšie sídlo - mužské meno - značka sodí-
ka. - K. Grécka bohyňa pomsty - indická
bohyňa - jedna z Krokových dcér. - L. Ge-
nerálny tajomník NATO - dravý vták -
vzťažné zámeno.

ZVISLE: 1. Netkal, nerobil osnovu. - 2. Starší slovenský básnik. - 3. Tam - zavládol -
znížené E. - 4. Zmrákanie - trojica kariet -
prací prášok. - 5. Mohamedánsky boh -
grécke písmeno - Kainov brat. - 6. Povrazy
so slučkou - listnatý strom. - 7. Vokalizova-
ná predložka - skratka plurálu - citoslovce
cinknutia. - 8. Viniče - zámer, úmysel -
značka statampéru. - 9. Otlia - prudko vsu-

nul. - 10. STRED TAJNIČKY. - 11. Grécky
boh slnka - venovaná vec. - 12. Značka pi-
kometra - arén (po česky) - domáce meno
Viliama. - 13. Biblická ženská postava -
skratka pre ktorý - prenášal. - 14. Odha-
dom - iránsky peniaz. - 15. Lesné zviera -

ukazovacie zámeno - úzka doska. - 16. Veľ-
ký nejedovatý had - meno Františka - stá-
rie. - 17. Starorímsky peniaz - dievčenské
meno - ukazovacie zámeno. - 18. Nešikov-
ná, ťarbavá. - 19. Slávny taliansky básnik.

Pomôcky: B. Réti. - D. Enn. - G. Roripa.

Tajničku z krížovky zašlite, alebo osobne prineste na adresu redakcie: Obecný úrad v Kráľovej
pri Senci do 25. februára 2002. Jedného z úspešných riešiteľov vyžrebujeme a odmeníme kni-
hou podľa vlastného výberu v hodnote 400 Sk. Správne znenie tajničky z čísla 1-2/2001 znie:
Hľadajte to, čo máme s ostatnými spoločné a nie to, čo nás od nich delí. Odmenu vyhráva pa-
ni Mária Vanková.

Najstaršie listiny o obci Kráľová (1)

Obnovenie práv z roku 1323

13. júna 1323 oznámila bratislavská kapitula obnovenie svojich niekdajších práv nad majetkom osady Krmeš (Kermesd, Deáki) v prospech bratislavského prepošta. Išlo o označenie chotárnych hraníc cirkevného majetku, ktorý bol školskou základinou kapituly. To znamená, že výnosy z tohto majetku sa využívali bratislavskou kapitulou predovšetkým na vydržiavanie kapitulskej školy. Podľa spomenutého účelu možno čiastočne vysvetliť aj vznik pomenovania obce Krmeš zo slova znamenajúceho krm, výživa. Obdobne i pomenovanie obce ako Dyaky od slova diák - žiak. Pomenovanie obce teda vzniklo v prvom rade z určenia majetku bratislavskej kapituly na výchovu kňazského dorastu. Ohraničenia majetku, z ktorého bol vydržiavaný seminár, alebo iná cirkevná inštitúcia kapituly.

Listina je napísaná na pergamene a uložená v archíve bratislavskej kapituly (fasc. 11, nr. 124). Ide o svedectvo bratislavského župana s pečatou, ktorým potvrdzuje reštitúciu majetku v prospech bratislavského prepošta kapituly.

Magistrát bratislavskej župy potvrdzuje obnovenie práv bratislavskej kapitule nad obcami Běl, Deáki (krmeš) a Takšoň.

My Peter, kuriálny gróf bratislavský, Andrej de Churle, magister Peter de Gutur, Leopold de Paka a Valentín de Verekne, sudcovia šľachty, dávame na vedomie všetkým, ktorým treba to oznámiť skrze túto listinu, že s nami na prosbu a žiadosť dôveryhodných mužov magistráta Mikuláša a prepošta bratislavskej kapituly, urodzeného muža, syna Elekovho, nášho človeka a Dominika, syna Damianovho de Běl, služobníka bratislavského hradu na prevzatie a ustanovenie držby obcí, nachodiacich sa v bratislavskej župe a právom patriace bratislavskej kapitule, ak by navrhovatelia nič nenamietali v prvom rade s tou istou žiadosťou sme ich boli poslali, pretože tí istí Mikuláš a Dominik sa na nás rovnako obrátili, že majetok bratislavskej kapituly, zvaný Beel, nachodiaci sa oddávna medzi farou sv. Mikuláša a zemami Zempch (Senec), zem Budy, zem Bel (Veľký Biel), patriace služobníkom bratislavského hradu, tiež zem Minor Bel (Malý Biel), taktiež zem, alebo obec veľmi starú Dyaky, teraz správne Malý Krmeš, patriace tejže brati-

slavskej kapitule pri rieke Polazou (ramene Čiernej vody) nachodiacou sa medzi zemami, obcami Budy, Senec, Réca zvanými a zemou Demeho, služobníka bratislavského hradu. Tak isto obec Takšoň (Tomášikovo), patriacu bratislavskej kapitule a nachodiacu sa medzi obcami Galanta a zemou Leopolda de Paka, kedysi patriaca Mikulášovi menom Bud, synom Johanku a Ladislava, ktorí su synmi Salamona, bola by získala so všetkými poddanými obyvateľmi a spolusedmi menovaných troch obcí, keby sa nebol hlásil žiaden navrhovateľ.

Teda obec Běl s vinicami v chotári tejto obce na starom kopci zvanom kopec Glyris, ďalej obec Dyaky a obec Takson so všetkými úžitkami aj s tým všetkým, čo obyvatelia týchto obcí sami v pokoji užívajú, boli by pripadli bratislavskej kapitule.

My, prednesenú žiadosť Mikulášom a Dominikom, získali sme plnú dôveru, keď tu slávnostne sme potvrdili s vedomím šľachty a ostatných členov bratislavskej župy, že získanie a uvedenie do držby spomínaných obcí pre bratislavskú kapitolu a keďže po práve proti prednesenej žiadosti odporca zjavne nikdy nenamietal, čím dal súhlas s reštitúciou spomínaných obcí Bel (Biel), Dyaky (Krmeš) a Takšoň (Tomášikovo) vlastnícke právo sme potvrdili skrze Mikuláša a Dominika a za súhlasu všetkých svedkov zhotovením pečate sme poverili bratislavského grófa, správcu a pána nášho.

Dané v Bratislave, nasledujúcu sobotu po sviatku blahoslavených martýrov Víta a Modesta, t.j. 18. júna 1323. M.D.

Nový zákon o odpadoch sa dotkne každého občana

1. júla 2001 vyšiel nový zákon SR o odpadoch, ktorého naplnenie a realizáciu musí každá obec a návazne i každý občan plniť v plnej miere od 1. januára 2002. Obecné zastupiteľstvo sa tomuto závažnému zákonu venovalo na svojom riadnom 29. a mimoriadnom 30. zasadnutí 27. novembra a 4. decembra 2001. Z uvedených zasadnutí vyplynuli nové obecné, všeobecne záväzné nariadenia o komunálnom odpade. Najdiskutovanejšou otázkou bola samozrejme otázka financovania odvozu komunálneho odpadu a spôsobu realizácie odpadového hospodárstva, akým spôsobom preniesť finančné zabezpečenie odpadového hospodárstva podľa nového zákona na občana. Obecné zastupiteľstvo sa uznieslo na budúci rok 2002 stanoviť nasledovný spôsob financovania odpadového hospodárstva v obci a zabezpečenia odvozu.

- poplatok za odvoz odpadu, ktorý sa bude realizovať v pravidelných dvojtyždenných intervaloch je stanovený čiastkou 220 Sk na jednu osobu na celý rok.
- poplatok pre rekreačné domy je stanovený jednotnou sumou 400 Sk na kalendárny rok
- separovaný zber odpadov (sklo, papier, nebezpečný odpad) bude v obci prebiehať donáškovým spôsobom. Pre tento účel budú v obci na stálych miestach určených obecným úradom umiestnené kontajnery, farebne odlíšené podľa druhov separovaných odpadov
- zber a zneškodňovanie drobných stavebných odpadov bude prebiehať taktiež donáškovým spôsobom kontajnerov, umiestnených na stálych miestach

Uvedené nariadenia sú platné na jeden rok. Po vyhodnotení roku 2002, bude môcť obec nariadenie o komunálnom odpade na ďalší rok upraviť a prispôbiť konkrétnym potrebám a požiadavkám

Prehľad zo Zákona o odpadoch č. 223/2001 Z.z.

- Zákon o odpadoch upravuje pôsobnosť orgánov štátnej správy a obcí, práva a povinnosti právnických a fyzických osôb pri predchádzaní vzniku odpadov a pri nakladaní s odpadmi, zodpovednosť za porušenie povinností na úseku odpadového hospodárstva a zriadenie Recyklačného fondu
- Pôvodca odpadu, ktorý je právnickou osobou alebo fyzickou osobou - podnikateľom a produkuje ročne viac ako 50 kg nebezpečných odpadov alebo 1 tonu ostatných odpadov, vypracúva vlastný program. Povinnosť pôvodcu odpadu vypracovať program plní pre komunálne odpady, ako aj pre odpady z bežných udržiavacích prác obec, na ktorej území tieto odpady vznikajú. Obec je pri zostavovaní a aktualizovaní programu oprávnená bezplatne požadovať od každého, kto je držiteľom komunálneho odpadu alebo nakladá s komunálnymi odpadmi na území obce, informácie potrebné na zostavenie a aktualizáciu programu.
- V súlade s týmto zákonom náklady na činnosti smerujúce k zneškodňovaniu odpadov a náklady na zneškodňovanie odpadov znáša držiteľ odpadu, pre ktorého sa zneškodňovanie odpadu vrátane zberu a úpravy odpadu vykonáva. Ak vlastní, správca alebo nájomca nehnuteľnosti zistí, že na jeho nehnuteľnosti bol umiestnený odpad v rozpore s týmto zákonom, je povinný to oznámiť bezodkladne okresnému úradu a obci, v ktorých územnom obvode sa nehnuteľnosť nachádza.
- Za nakladanie s komunálnymi odpadmi, ktoré vznikli na území obce, a s drobnými stavebnými odpadmi, ktoré vznikli na území obce, zodpovedá obec. Obec je povinná zavedením vhodného systému zberu odpadov zabezpečiť alebo umožniť zber a prepravu komunálnych odpadov vznikajúcich na jej území na účely ich zhodnotenia alebo zneškodnenia, zabezpečiť zberné nádoby zodpovedajúce systému zberu komunálnych odpadov v obci a zabezpečiť priestor, kde môžu občania odovzdávať oddelené zložky komunálnych odpadov v rámci separovaného odpadu. Obec musí podľa potreby, najmenej dvakrát do roka zabezpečiť zber a prepravu objemných odpadov na účely ich zhodnotenia alebo zneškodnenia, oddelených vytriedených odpadov z domácností s obsahom škodlivín drobných stavebných odpadov. Podrobnosti o nakladaní s komunálnymi odpadmi a s drobným stavebným odpadom upraví obec všeobecne záväzným nariadením, v ktorom ustanoví najmä podrobnosti o spôsobe zberu a prepravy odpadov o spôsobe separovaného zberu jednotlivých zložiek komunálneho odpadu, o spôsobe nakladania s drobnými stavebnými odpadmi, ako aj miesta určené na ukladanie týchto odpadov na zneškodňovanie odpadov.

- Za zber, prepravu a zneškodňovanie komunálnych odpadov a drobných stavebných odpadov sa platí obci miestny poplatok podľa osobitného predpisu
- Vykonávať zber, prepravu a zneškodňovanie komunálnych odpadov a drobných stavebných odpadov na území obce môže len ten, kto má uzatvorenú zmluvu na vykonávanie tejto činnosti s obcou, ak túto činnosť nezabezpečuje obec sama.
- Držiteľ komunálneho odpadu a držiteľ drobného stavebného odpadu alebo ten, kto nakladá s komunálnymi odpadmi na území obce, je povinný na vyžiadanie obce poskytnúť pravdivé a úplné informácie s nakladaním s komunálnymi odpadmi a s drobnými stavebnými odpadmi.
- Občan ako pôvodca komunálnych odpadov je povinný dodržiavať všeobecné záväzné nariadenie o odpade, zapojiť sa do systému zberu komunálnych odpadov v obci, užívať zberné nádoby zodpovedajúce systému zberu odpadov v obci, ukladať komunálne odpady alebo ich oddelené zložky a drobné stavebné odpady na účely ich zberu na miesta určené obcou a do zberných nádob zodpovedajúcich systému zberu odpadov v obci.
- Držiteľ opotrebovaných batérií a akumulátorov je povinný odovzdať ich na zhodnotenie alebo zneškodnenie len držiteľovi autorizácie. Zakazuje sa ich zmiešavať s odpadmi z domácnosti. Zároveň sa zakazuje vypúšťanie odpadových olejov do povrchových vôd, podzemných vôd a do kanalizácie, uloženie alebo vypúšťanie odpadových olejov a akékoľvek vypúšťanie zostatkov po spracovaní odpadových olejov do pôdy.
- Obec vo veciach štátnej správy odpadového hospodárstva prejednáva priestupky o odpadovom hospodárstve, poskytuje držiteľovi odpadu informácie o umiestnení a činnosti zariadení na nakladanie s odpadmi na území obce, dáva v stavebnom konaní vyjadrenie o zamýšľanom spôsobe nakladania s odpadmi zo stavebnej činnosti s výnimkou drobného stavebného odpadu.
- Priestupku sa dopustí ten kto uloží odpad na iné miesto než na miesto určené obcou, vykoná nedovolenú prepravu odpadov, nakladá s nebezpečnými odpadmi v rozpore so zákonom, nesplní si oznamovaciu povinnosť, nakladá s inými ako komunálnymi odpadmi alebo inými ako drobnými stavebnými odpadmi v rozpore so zákonom. Za priestupky je možné uložiť pokutu do výšky 20 000 korún. Výnosy z pokút uložených za priestupky sú príjmom rozpočtu obce.
- Podľa zákona sadzba poplatku za zber, prepravu a zneškodňovanie komunálnych odpadov a drobných stavebných odpadov je najmenej 80 Sk a najviac 1200 Sk za osobu a kalendárny rok. Sadzba poplatku sa vo všeobecne záväznom nariadení obce určí na príslušné obdobie pri nehnuteľnosti a byte slúžiacom na bývanie alebo individuálnu rekreáciu podľa počtu osôb prihlásených na trvalý pobyt alebo prechodný pobyt v obci. Pri nehnuteľnosti, byte alebo bytovom priestore, ktorého vlastníkom alebo užívateľom je právnická osoba alebo fyzická osoba - podnikateľ, podľa priemerného počtu zamestnancov, pri ktorých činnosti vzniká komunálny odpad. Pri nehnuteľnosti alebo byte, slúžiacom na poskytovanie rekreačných alebo ubytovacích služieb, podľa lôžkovej kapacity a podľa počtu zamestnancov tohto zariadenia.
- Príjem z poplatku za zber, prepravu a zneškodnenie komunálnych odpadov a drobných stavebných odpadov môže obec použiť výhradne na tieto účely.
- Poplatok za zber, prepravu a zneškodňovanie komunálnych odpadov a drobných stavebných odpadov platí fyzická osoba, ktorá nie je podnikateľom a má v obci trvalý pobyt alebo pre-

chodný pobyt, právnická osoba alebo fyzická osoba - podnikateľ, pri ktorej činnosti vzniká komunálny odpad a ktorá vlastní, alebo má v prenájme nehnuteľnosť nachádzajúcu sa na území obce, určenú na podnikanie. Ďalej je to fyzická alebo právnická osoba, ktorá je vlastníkom alebo užívateľom nehnuteľnosti nachádzajúcej sa na území obce a slúžiacej na prechodné ubytovanie, individuálnu rekreáciu, ako je záhrada, byt alebo nebytový priestor.

Výkladový slovníček pojmov

ODPAD

Odpadom je hnuťelná vec, ktorej sa jej držiteľ zbavuje, chce sa jej zbaviť, alebo je v súlade s týmto zákonom alebo osobitnými predpismi povinný sa jej zbaviť. Za odpad zákon považuje nasledovné:

1. Odpad z výroby alebo spotreby, ktorý nie je v ďalej uvedených bodoch spomenutý
2. Výrobky, ktoré nezodpovedajú požadovanej akosti
3. Výrobky po záručnej lehote
4. Rozliate, stratené alebo inou nehodou znehodnotené materiály vrátane materiálov, zariadení, ktoré boli v dôsledku nehody znečistené
5. Plánovanými činnosťami znečistené alebo znehodnotené materiály (napr. obalové materiály, kontajnery)
6. Nepoužiteľné súčiastky (napr. vyradené batérie, vyčerpané katalyzátory)
7. Látky, ktoré stratili požadované vlastnosti
8. Odpad z priemyselných procesov
9. Odpad z procesov znižujúcich znečisťovanie (napr. použité filtre, prach z vysávačov)
10. Odpad z obrábania a tvarovania
11. Odpad z ťažby a spracovania surovín
12. Znehodnotené materiály
13. Akékoľvek materiály, látky alebo výrobky, ktorých používanie zákon zakazuje
14. Výrobky, pre ktoré ich užívateľ nemá upotrebenie
15. Znečistené materiály, látky alebo výrobky, ktoré pochádzajú z nápravných činností týkajúcich sa pôdy
16. Akékoľvek materiály, látky alebo výrobky, ktoré nie sú obsiahnuté vo vyššie uvedených bodoch.

PÔVODCA ODPADU

Pôvodca odpadu je každý, koho činnosťou odpad vzniká, alebo ten, kto vykonáva úpravu, zmiešavanie alebo iné úkony s odpadmi, pokiaľ ich výsledkom je zmena povahy alebo zloženia týchto odpadov.

ODPADOVÉ HOSPODÁRSTVO

Odpadové hospodárstvo je činnosť zameraná na predchádzanie a obmedzovanie vzniku odpadov a znižovanie ich nebezpečnosti pre životné prostredie a na nakladanie s odpadmi v súlade s týmto zákonom. Nakladanie s odpadmi je zber odpadov, preprava odpadov, zhodnocovanie odpadov a zneškodňovanie odpadov vrátane starostlivosti o miesto zneškodňovania

KOMUNÁLNE ODPADY

Komunálne odpady sú odpady z domácností vznikajúce na území obce pri činnosti fyzických osôb a odpady podobného charakteru vznikajúce pri činnosti právnických osôb alebo fyzických osôb - podnikateľov, ako aj odpady vznikajúce pri činnosti obce pri čistení verejných komunikácií a priestranstiev,

ktoré sú v správe obce, a pri údržbe verejnej zelene vrátane parkov a cintorínov.

Za komunálny odpad sa považujú aj separované zbierané zložky sklo, papier, textílie a plasty.

SKLÁDKA

Skládka je miesto so zariadením na zneškodňovanie odpadov, kde sa odpady trvalo ukladajú na povrchu zeme alebo do zeme. Za skládku odpadov sa považuje aj miesto, na ktorom pôvodca odpadu vykonáva zneškodňovanie svojich odpadov v mieste výroby, ako aj miesto, ktoré sa trvalo, teda dlhšie ako jeden rok, používa na dočasné uloženie odpadov. Za skládku odpadov sa nepovažuje zariadenie, kde sa ukladajú odpady za účelom ich prípravy pred ďalšou prepravou na miesto, kde budú upravené, zhodnotené, alebo zneškodnené, ak čas ich zneškodnenia pred ich zhodnotením alebo upravením nepresahuje spravidla tri roky, alebo pred ich zneškodnením nepresahuje jeden rok.

RECYKLAČNÝ FOND

Predstavuje novú možnosť pre obce - popri existujúcej možnosti uchádzať sa o prostriedky zo štátnych účelových fondov získať finančné prostriedky na realizáciu činností týkajúcich sa nakladania s odpadmi. Ide o neštátny účelový fond, v ktorom sa sústreďujú peňažné prostriedky na podporu zberu, zhodnotenia a spracovania odpadu.

PLATITEĽ POPLATKU

Platiteľom poplatku je vlastník, správca alebo nájomca nehnuteľnosti, bytu alebo nebytového priestoru. Ak je nehnuteľnosť byt alebo bytový priestor v spoluvlastníctve viacerých vlastníkov, je platiteľom zástupca alebo správca, určený vlastníckmi. Ak si vlastníci neurčia zástupcu alebo správcu určí platiteľ obce.

OBJEMNÉ ODPADY

Objemné odpady sú komunálne odpady a drobné stavebné odpady, ktoré nie je možné pre ich veľký rozmer likvidovať štandardnými nádobami (poskytnutými do užívania držiteľovi tohto odpadu), alebo ich množstvo presahuje objem, ktorý je možné štandardnými nádobami vyviezť v rámci stanoveného pravidelného harmonogramu vývozu.

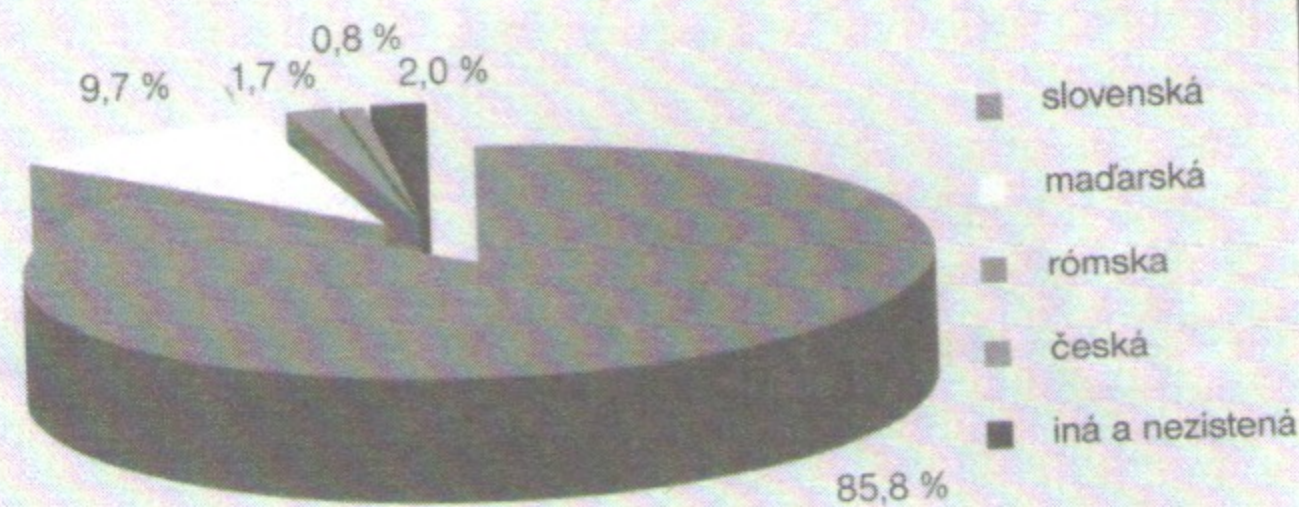
O zavedení nového všeobecného záväzného nariadenia

Všeobecné záväzné nariadenie o odpadoch bude v súlade so zákonom SR č. 223/2001 chrániť predovšetkým záujmy občanov, ochranu životného prostredia, verejného poriadku, bezpečnosti a zdravia občanov. OZ ho vydáva s cieľom určiť vhodný systém zberu odpadov na území našej obce. Ustanovuje podrobnosti o nakladaní s komunálnymi odpadmi a s drobnými stavebnými odpadmi, najmä o spôsobe zberu a preprave komunálnych odpadov, o spôsobe separovaného zberu jednotlivých zložiek odpadu, spôsobe nakladania s drobnými stavebnými odpadmi, ako aj miesta určené na ukladanie týchto odpadov.

Všeobecné pravidlá nakladania s odpadmi sa vyhlasujú ako záväzný systém na celom katastrálnom území obce.

Obený úrad zabezpečí podrobnú informovanosť o spôsobe triedenia a harmonogramoch vývozu do každej domácnosti v obci a každej povinnej osobe. Každý občan dostane Všeobecné záväzné nariadenie do domácnosti s konkrétnym sadzovníkom na kalendárny rok.

Národnostná štruktúra obyvateľstva SR k 26. 5. 2001

V máji 2001 v zmysle zákona číslo 165/1998 Z.z. sa uskutočnilo na Slovensku sčítanie obyvateľov, domov a bytov. Toto sčítanie bolo súčasťou celosvetového cenzu a zároveň prvým v Slovenskej republike po jej vzniku. Posledné sčítanie sa uskutočnilo ešte v rámci Česko-Slovenska v marci 1991, teda pred 10 rokmi.

Oproti poslednému sčítaniu vzrástol počet obyvateľov SR o 105 tisíc (o 2%), pri rýchlejšom raste počtu žien. Počet obyvateľov na Slovensku je 5 379 455.

Počet ekonomicky aktívnych osôb sa zvýšil o 40 tisíc. Vo vekovej štruktúre obyvateľstva pokračoval proces jeho starnutia. V porovnaní s rokom 1991 sa počet obyvateľov v predproduktívnom veku (deti) znížil o 298 tisíc. Dostal sa už tak-

Sčítanie o

mer na úroveň ľudí v poproduktívnom veku (ľudia penzijného veku), čo znamená, že počet obyvateľstva u nás začne klesať. Počet detí a starých ľudí predstavuje v tomto roku približne rovnaké percento podielu na počte obyvateľstva - 18 %.

Počet trvale obývaných domov sa v porovnaní s rokom 1991 znížil o 2000 najmä z dôvodu vyčlenenia rodinných domov na rekreačné účely. V porovnaní s rokom 1991 sa podiel veriacich osôb z celkového počtu obyvateľov zvýšil zo 72,8% na 84,1 %.

Najsilnejšou národnostnou menšinou na Slovensku je maďarská (520528). Rómov žije na Slovensku 89 920, Čechov 44 620, Rusínov 24 201 a Ukrajincov 10 814.

Maďarská menšina je najviac zastúpená v nitrianskom a trnavskom kraji, rómska v prešovskom a košickom kraji, česká v bratislavskom, rusínska v prešovskom a ukrajinská v prešovskom a košickom kraji.

Na základe výsledkov sčítania v Kráľovej pri Senci žije 1395 obyvateľov trvale prihlásených k bývaniu, z toho 692 žien a 703 mužov. Obec má 422 trvale obývaných domov, čo predstavuje 444 trvale obývaných bytov. V roku 1991 to bolo 403 trvale obývaných domov. Trvale neobývaných domov v roku 1991 bolo 108 domov. V porovnaní s rokom 1991 stúpol počet obyvateľov o 32 osôb. K slovenskej národnosti sa v obci prihlásilo 94,1 % obyvateľov. 80,1 % obyvateľov obce uviedlo rímsko-katolícke vierovyznanie.

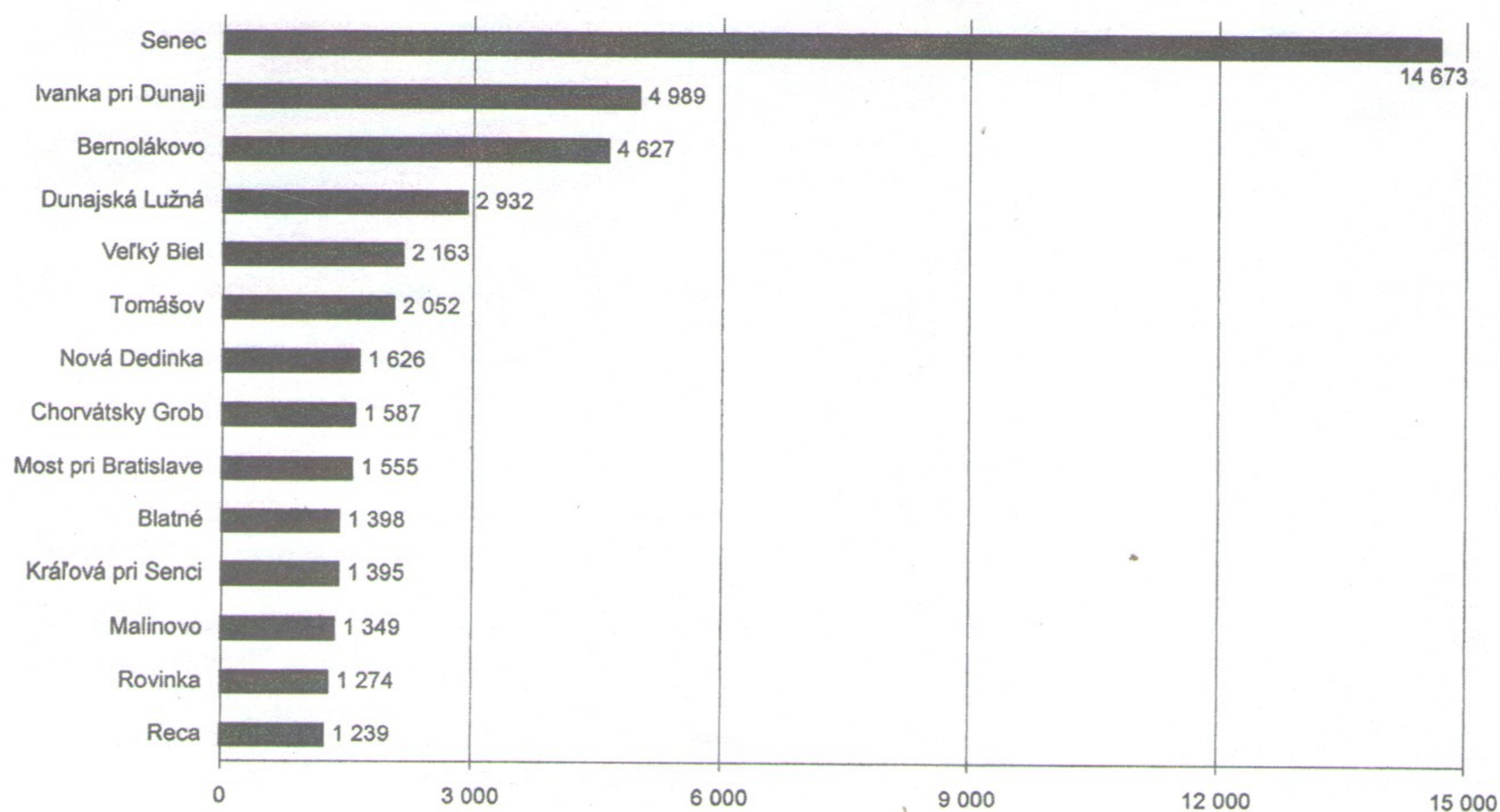
Kráľovské zvesti 3-4/2001

Okres, obec, mesto	Trvale bývajúce obyvateľstvo										Trvale obývané domy		Trvale obývané byty
	spolu	z toho ženy	z toho národnosť v %				z toho náboženské vyznanie/cirkev v %				spolu	z toho rodinné domy	
			slovenská	maďarská	rómska	česká	Rímsko- katolícka cirkev	Evanjel. cirkev aug. vyz.	bez vyznania	nezistené vyznanie/ cirkev			
Senec	51 825	26 704	76,8	20,4	0,08	0,8	74,4	6,2	12,4	3,8	11 926	11 373	15 764
Bernolákovo	4 627	2 363	95,4	0,8	0,02	0,6	63,9	5,7	17,6	6,5	1 244	1 200	1 447
Blatné	1 398	757	97,3	0,9	-	0,8	89,8	0,9	5,7	2,5	407	400	426
Boldog	404	202	24,5	70,3	-	2,0	73,8	1,5	5,4	3,2	113	112	122
Čataj	955	498	99,1	0,3	-	0,4	64,3	24,6	7,4	1,4	261	258	268
Dunajská Lužná	2 932	1 535	90,0	6,7	0,34	1,1	71,0	8,8	14,9	3,1	615	573	856
Hamuliakovo	945	482	42,4	55,6	-	0,2	81,8	6,2	8,2	2,5	274	273	280
Hrubá Borša	360	190	66,4	31,7	0,28	-	79,2	3,1	12,5	2,8	110	106	110
Hrubý Šúr	634	318	24,3	74,3	0,32	0,3	89,3	1,3	3,3	0,8	199	199	200
Hurbanova Ves	228	120	78,5	15,4	-	2,6	45,6	22,8	23,7	5,7	52	48	64
Chorvátsky Grob	1 587	821	97,4	0,8	-	0,6	85,2	2,1	9,8	2,3	438	422	488
Igram	534	272	99,6	0,2	-	-	92,5	2,1	4,9	0,2	149	147	158
Ivanka pri Dunaji	4 989	2 575	95,3	0,8	-	1,0	65,8	3,9	21,9	5,5	1 332	1 284	1 561
Kalinkovo	890	444	62,5	37,1	-	0,3	84,7	1,6	9,8	2,4	258	256	266
Kaplna	703	343	98,6	0,7	-	0,1	90,8	1,0	3,6	3,7	177	172	196
Kostolná pri Dunaji	458	235	29,9	68,8	-	-	93,2	0,2	3,9	0,9	129	128	129
Kráľová pri Senci	1 395	692	94,1	3,9	0,07	0,6	80,1	3,8	12,4	1,2	422	412	444
Malinovo	1 349	706	47,4	50,6	-	0,7	84,5	2,7	7,8	2,4	370	361	395
Miloslavov	864	459	93,6	3,5	-	1,4	55,2	16,3	12,7	5,6	248	244	265
Most pri Bratislave	1 555	785	92,1	2,9	-	1,5	66,8	5,2	22,3	4,6	420	406	469
Nová Dedinka	1 626	818	69,4	28,7	0,06	0,6	86,9	1,4	7,7	3,5	464	461	473
Reca	1 239	625	55,3	44,1	-	0,2	56,3	12,4	10,4	0,2	361	356	380
Rovinka	1 274	629	88,5	7,5	-	1,4	74,6	7,8	12,3	3,0	330	319	383
Senec	14 673	7 564	74,8	22,1	0,14	0,9	71,7	8,4	12,9	3,9	1 822	1 533	4 579
Tomášov	2 052	1 036	41,4	55,4	0,05	0,7	84,9	3,2	6,2	4,3	561	548	596
Tureň	842	433	22,4	77,0	0,12	-	94,5	1,0	2,6	0,7	247	247	242
Veľký Biel	2 163	1 209	55,5	41,4	0,05	0,7	83,4	2,9	6,8	4,7	588	576	627
Vlky	399	208	21,1	77,4	-	1,5	92,5	1,2	1,8	1,8	105	104	116
Zálesie	750	385	96,3	2,3	-	0,5	78,4	7,2	8,4	4,5	230	228	224

Obyvatel'ov, domov a bytov

2001

Počet obyvateľov v okrese Senec k 26.5.2001
(obce s počtom obyvateľov nad 1000)

Zo zasadnutí obecného zastupiteľstva

V minulom čísle Kráľovských zvestí sme Vás naposledy informovali o 24. riadnom zasadnutí OZ v Kráľovej pri Senci. 25. riadne zasadnutie sa konalo 3. júla 2001 a 26. riadne zasadnutie OZ 16. augusta 2001 a prijalo nasledovné uznesenia:

- Obecné zastupiteľstvo (OZ) zobralo na vedomie protipožiarne opatrenia v letnom období a doporučilo starostovi obce, aby cestou miestneho rozhlasu upozornil občanov na povinnosti o požiarnej ochrane. Uložilo veliteľovi požiarnej ochrany zabezpečiť počas žatevných prác služby vo večerných hodinách.
- OZ súhlasilo s úhradou predloženej faktúry za prevedené práce na detskom ihrisku.
- OZ zobralo na vedomie žiadosť pani Valjentovej o jednorázovú sociálnu výpomoc. Jej riešením sa má zaoberať až po predložení rozhodnutia Okresného úradu odboru sociálnych vecí.
- OZ zobralo na vedomie informáciu predsedu kultúrnej komisie o vydávaní Kráľovských zvestí.
- OZ zobralo na vedomie informáciu starostu obce o oplotení pred domom Ing. Dušana Stanislava a doporučilo starostovi, aby pán Stanislav predložil na tento pozemok LV a stavebné povolenie v termíne do 14 dní.
- OZ schválilo starostovi obce odmenu za II. štvrťrok vo výške 20% z platu starostu
- OZ zamietlo návrh na finančné krytie pre vypracovanie projektu pre rozvoj cestovného ruchu v obci. Nemá námietky ak tento projekt zafinancuje Letisko v Kráľovej pri Senci a spoločnosť KORPOREX Hrubá Borša, čo menovaní odmietli.
- OZ schválilo Poľnohospodárskemu družstvu predaj pozemku p.č. 129/12, na ktorom je postavená osembytovka poľnohospodárskeho družstva za symbolickú cenu 1 korunu. Náhradou za to odpredá za symbolickú korunu poľnohospodárske družstvo obci pozemky na termálnom kúpalisku.
- OZ zamietlo žiadosť manželov Usačevových o úprave dopravných podmienok miestnej komunikácie, nakoľko podľa prieskumu prejazdu motorových vozidiel a kamiónov nie je k tomu dôvod.

Dňa 20. septembra 2001 sa konalo 27. riadne zasadnutie OZ. Prijalo nasledovné uznesenia:

- OZ zobralo na vedomie rozbor hospodárenia za 1. polrok 2001 a tento jednomyseľne schválilo
- OZ súhlasilo s odpredajom pozemku p.č. 280/2 pánovi Františkovi Koišovi. Menovaný uhradí poplatok za geometrický plán, znalecký posudok a zaplatí daň z prevodu pozemku.
- OZ zobralo na vedomie žiadosť MUDr. Jozefa Valkára o odpredaj bytu na zdravotnom stredisku a túto zamietlo.
- OZ doporučilo starostovi obce, aby zvolal komisionálne jednanie so starostami okolitých obcí na zasadnutie komisie životného prostredia a výstavby. Na komisiu pozvať aj zástupcu Slovenskej autobusovej dopravy ohľadne riešenia situácie autobusových zastávok.
- OZ zobralo na vedomie žiadosť pána L.Hvezdu o finančný príspevok na oplotenie rodinného domu od cintorína v Krmeši. OZ uložilo predsedovi komisie ŽP a výstavby preveriť situáciu na tvare miesta.

- OZ zobralo na vedomie žiadosť pána M. Knuta o odpredaj pozemku a uložilo predsedovi komisie ŽP a výstavby preveriť túto parcelu na tvare miesta.
- OZ zobralo na vedomie žiadosť pani Sabiny Očovskej o prenájom miestnosti pre účely rehabilitácie v klube dôchodcov, alebo na zdravotnom stredisku. Žiadosť do klubu dôchodcov zamietlo, nakoľko obec bude potrebovať miestnosti po prenesení kompetencií na obec pre úradné záležitosti. Doporučilo uzavrieť zmluvu na dobu určitú s trojmesačnou výpovednou lehotou na zdravotnom stredisku.
- OZ zobralo na vedomie informáciu starostu obce o nezaplatení nájomného z obecného domu p.č. 35 pani Blanárikovou. Doporučilo starostovi vyzvať p. Blanárikovú aby nájomné uhradila do 31.9.2001. V prípade neuhradenia nájomného musí do 31. 12.2001 tento byt opustiť.
- OZ berie na vedomie žiadosť pani Šuvadovej o odkúpenie pozemku na Včelárskej paseke. Touto žiadosťou sa bude OZ zaoberať až po predložení vyjadrenia ŽP a elektrikárov o novej výstavbe rodinného domu v uvedenej lokalite.
- OZ súhlasilo s odpredajom pozemku p.č. 163 pánovi Ing. Michalovi Šillovi
- OZ súhlasilo so zastavovacou štúdiou rodinných domov na parc.č. 103/1 a 103/2, čo je v súlade so zastavovacou štúdiou a územným plánom obce.
- OZ zobralo na vedomie stav civilnej ochrany v obci a úlohy z tohoto vyplývajúce
- OZ zobralo na vedomie informáciu poslanca M.Róku o chovnej stanici psov v rodinnom dome pána Tibora Čemického

28. riadne zasadnutie OZ v Kráľovej pri Senci sa konalo dňa 8.11. 2001 a na svojom zasadnutí prerokovalo a prijalo nasledovné uznesenia:

- OZ zobralo na vedomie rozbor hospodárenia za I.-III. štvrťrok 2001 a tento jednomyseľne schválilo
- OZ uložilo predsedovi finančnej komisie za prítomnosti ostatných predsedov komisií preveriť správnosť faktúry o úprave smetiska a betónovej plochy na ihrisku MŠK. Doporučilo starostovi zaslať poslancom obce do nasledujúceho pléna dokumenty o právomociach kontrolóra v obci.
- OZ zobralo na vedomie informáciu starostu obce o zákone o komunálnom odpade na rok 2002. Poslanci do nasledujúceho zasadnutia obdržia materiály o všeobecnom záväznom nariadení o komunálnom odpade, ktoré musia do konca roka schváliť
- OZ zobralo na vedomie žiadosť pána F.Kaču o prenájom plochy na umiestnenie bunky z montovateľných dielov za účelom predaja rozličného tovaru. Požadovaná plocha oproti pošte nie je vlastníctvom obce.
- OZ zobralo na vedomie informáciu starostu obce o výzve ZMOS-u, región Jaslovské Bohunice k energetickej koncepcii Slovenska
- OZ schválilo starostovi obce odmenu za III. štvrťrok vo výške 20% zo základného platu.

Regionálne voľby 2001

1 decembra sa uskutočnili prvé regionálne voľby v histórii Slovenska. Občan si mohol zvoliť zástupcov, ktorí budú štyri roky rozhodovať o veciach bezprostredne sa týkajúcich jeho regiónu. Za poslancov zastupiteľstva samosprávneho bratislavského kraja boli zvolení kandidáti, ktorí získali vo volebnom obvode najväčší počet hlasov. Na zvolenie predsedu bola potrebná nadpolovičná väčšina platných hlasov. Ak by v prvom kole nezískal ani jeden z kandidátov nadpolovičnú väčšinu, do 14 dní by sa malo konať druhé kolo volieb.

Kráľová patrila v rámci volieb do seneckého volebného obvodu, z ktorého z navrhnutých kandidátov za poslancov samosprávneho kraja boli zvolení štyria z najväčším počtom hlasov. Okrem štyroch poslancov občania našej obce volili predsedu bratislavského samosprávneho kraja.

Z navrhovaných 14 kandidátov na predsedu samosprávneho kraja nakoniec v prvom kole volieb zvíťazil Mgr. Ľubomír Roman, herec (57 rokov), ktorého do volieb navrhla koalícia niekoľkých strán (SDKÚ, KDH, Aliancia nového občana, Strana maďarskej koalície, DS).

Z 33 kandidátov pre voľby do zastupiteľstva Bratislavského samosprávneho kraja sa poslancami stali Gabriel Agárdy, elektroinžinier (51 rokov) zo Senca, Ladislav Cingel, poľnohospodársky inžinier (52 rokov) z Dunajskej Lužnej, Rezső Duray, technik (47 rokov) zo Senca a Imrich Füle, podnikateľ (37 rokov) z Malinova.

V Kráľovej pri Senci sa volieb zúčastnilo 292 občanov. Najviac hlasov odovzdali pre voľbu predsedu samosprávneho kraja akademikovi Milanovi Čičovi (115 hlasov) a víťazovi volieb Ľubomírovi Romanovi (103 hlasov).

Pre voľby do zastupiteľstva Bratislavského samosprávneho kraja odovzdali naši občania najviac hlasov kandidátom z Kráľovej pri Senci, PaedDr. Dagmar Paszkovej, nezávislej kandidátke (130 hlasov) a Vojtechovi Dolinskému, kandidátovi KSS (116 hlasov). Nad sto hlasov (110) získal ešte Ing. Ľubomír Petrák z Hurbanovej Vsi. □

*Do Bratislavského samosprávneho kraja
sme na nasledujúce 4 roky zvolili:*

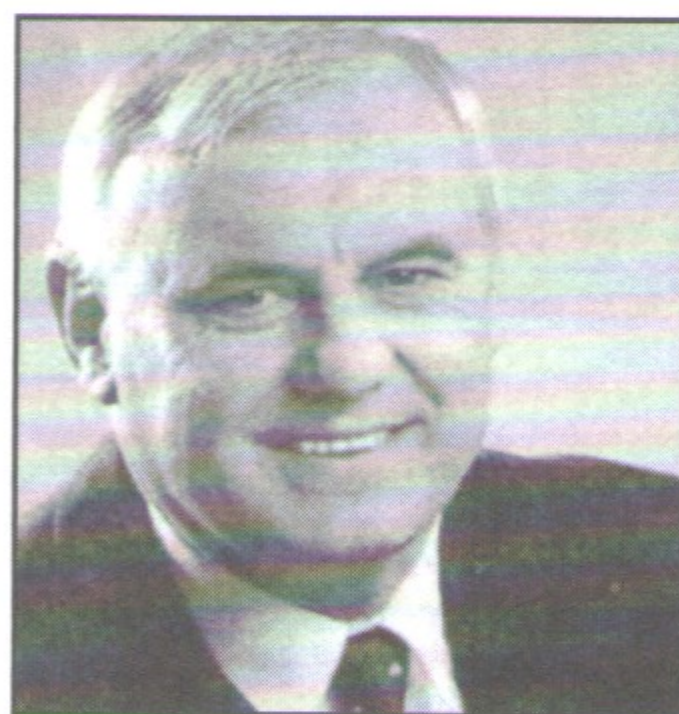

Mgr. Art. Ľubo Roman

Narodil sa 12. 04. 1944 v Malackách. Je absolventom VŠMU - odbor herectvo. Od roku 1966 herec Novej Scény v Bratislave, v rokoch 1991-1995 riaditeľ Novej Scény v Bratislave. Bol prezidentom Kolégia slovenských profesionálnych divadiel v rokoch 1991-94. 1994 - minister kultúry SR. V rokoch 1994 - 1998 bol poslancom NR SR. Po skončení mandátu založil Divadlo WEST - 1995, doteraz je jeho riaditeľom.

Ing. Gabriel Agárdy

Narodil sa a býva v Senci, má 51 rokov, s manželkou Sylviou má štyri deti. Profesiou je elektroinžinier. V rokoch 1990 - 1992 bol poslancom SNR, od roku 1998 je poslancom Mestského zastupiteľstva. Medzi prvoradé svoje úlohy počíta posilnenie samosprávneho charakteru nášho regiónu, zvýšenie bezpečnosti okresu, rozvoj cestovného ruchu a privábenie investícií do nášho regiónu, čím sa iste zníži nezamestnanosť v okrese.

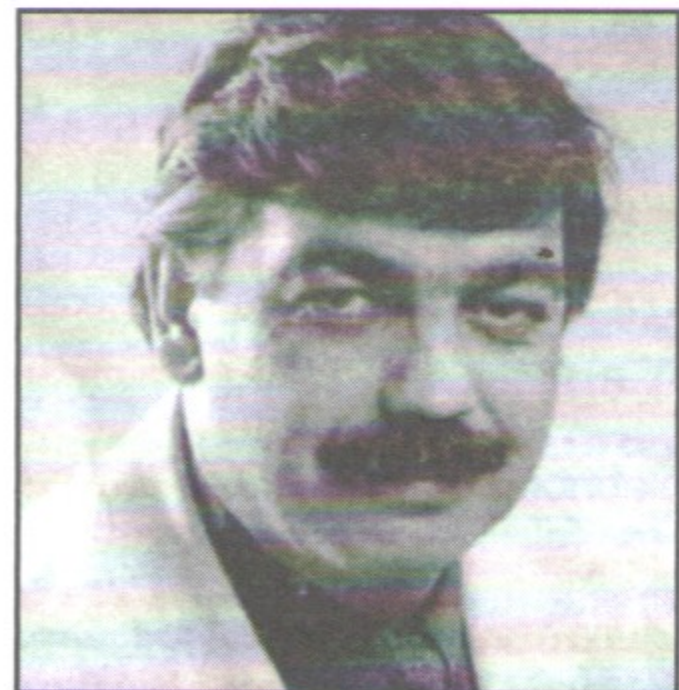

Ing. Ladislav Cingel

Narodil sa a býva v Dunajskej Lužnej. Má 52 rokov, je ženatý. S jeho manželkou Kristínou majú päť detí. Je veriacim kresťanom. Povolaním je poľnohospodársky inžinier. V roku 1990 a neskôr v rokoch 1994 a 1998 bol zvolený za starostu obce. Túto funkciu vykonáva dodnes. Chce podporiť prvotné spracovanie poľnohospodárskych produktov v našom regióne.

Rezső Duray

Býva v Senci a tu je vedúcim odbornej predajne elektroinštalčných potrieb ĚL-TRAS. Po skončení gymnázia v Senci študoval na Strednej priemyselnej škole elektrotechnickej v Bratislave. Dnes je členom prezídia Fondu národného majetku SR, členom predstaviteľstva podniku Slovenské Plavby a Prístavy Bratislava. Na poli politikom je predsedom miestnej a okresnej organizácie SMK.

Imrich Füle

Narodil sa v Malinove, má 37 rokov. Maturoval na Strednej priemyselnej škole strojníckej v Komárne. Od roku 1990 podniká v oblasti zdravotníctva a kúrenia, trvalo zamestnáva 12 pracovníkov. V samospráve odpracoval osem rokov ako zástupca starostu. V politickej oblasti je funkcionárom krajskej a republikovej rady Demokratickej strany.

Futbalová jeseň 2001

Tabuľka A mužstva

1. Úsvit Dunajská Lužná	15	14	1	0	60:11	43
2. ŠK Ružinov	15	11	1	3	32:7	34
3. FK Chorvátsky Grob	15	9	3	3	32:16	30
4. Družstevník Blatné	15	8	1	6	34:18	25
5. MŠK Iskra Petržalka	15	7	4	4	21:16	25
6. ŠK Tomášov	15	7	2	6	23:25	23
7. TJ Malinovo	15	5	7	3	23:15	22
8. Družstevník Bernolákovo	15	6	3	6	21:22	21
9. TJ Vajnory	15	5	4	6	20:26	19
10. FK Dúbravka	15	5	3	7	21:42	18
11. TJ Rovinka	15	5	2	8	12:29	17
12. Polygraf	15	4	4	7	25:28	16
13. Lokomotíva Devínska N. Ves	15	5	1	9	22:25	16
14. TJ Jarovce	15	3	5	7	12:29	14
15. MŠK Kráľová pri Senci	15	3	1	11	17:35	10
16. ŠK Vrakuňa B	15	1	2	12	10:41	5

Tak ako v každom predvianočnom období tak aj teraz je čas bilancovania v našom futbalovom klube. Opäť sa naše A mužstvo nachádza až v samom suteréne štvrtoligovej tabuľky. Aj napriek tomu, že si pomaly musíme odvykať od vysokých prehíer, pretože mužstvo je už viditeľne zrelšie, stále je vidno absenciu skúseností. Číslo jedenásť v kolónke prehíer je alarmujúce. Z toho medzi jednoznačné prehry čo sa výsledku týka možno zaradiť iba stretnutia u favoritov súťaže (Dunajská Lužná, Chorvátsky Grob). Tieň tesných prehíer doľahol na mužstvo pravdepodobne najmä po nešťastnej a možno povedať aj nespravodlivej prehre 0-1 v Malinove hneď v prvom kole. Zlatým klincom bola určite domáca prehra s podpriemernou Rovinkou. Našťastie v posledných dvoch kolách chlapci zabodovali naplno a to najmä v predposlednom kole na pôde nášho najväčšieho konkurenta na zostup, Vrakune B. Takže šanca na záchranu stále žije, len ju treba v odvetnej časti pretaviť v preveľmi dôležité body. A to hneď od prvého jarného kola.

Tento rok sa k seniorom svojimi výkonmi priblížili aj dorastenci. Napriek tomu, že majú piatu najlepšiu obranu v súťaži, útok majú jasne najhorší a preto stoja tak, ako je to vidno v nasledujúcej tabuľke.

-pag-

Tabuľka Dorastu

1. Kostolište	15	12	1	2	61:18	37
2. Vysoká pri Morave	15	11	3	1	38:11	36
3. Kalinkovo	15	9	0	6	42:19	27
4. Slovenský Grób	15	8	2	5	45:29	26
5. Gajary	15	8	1	6	43:48	25
6. Svätý Jur	15	7	3	5	29:24	24
7. Modra	15	7	2	6	27:27	23
8. Dunajská Lužná	15	6	4	5	36:17	22
9. Lozorno	15	6	3	6	24:20	21
10. Veľké Leváre	15	5	4	6	32:34	19
11. Stupava	15	6	1	8	29:36	19
12. Viničné	15	6	0	9	34:48	18
13. Kráľová pri Senci	15	5	2	8	14:20	17
14. Blatné	15	5	1	9	29:41	16
15. Budmerice	15	3	2	10	30:72	11
16. Studienka	15	1	1	13	19:68	4

Darcovia krvi v roku 2001

Činnosť Červeného kríža v našej obci má veľmi vysokú úroveň, ktorej miera sa hodnotí najmä podľa množstva darovanej krvi. Tej bolo v tomto roku naozaj úctyhodné. Celkovo bolo tento rok uskutočnených 122 odberov krvi. Novými držiteľmi jánskeho plakety sa stali Robert Deák (strieborná) a Darina Čaputová, Adrian Ruman (bronzová).

Na decembrovom odbere krvi (3.12.2001) sa zúčastnili: Anna Kormanovičová, Silvia Milková, Marián Hinc, Vilma Tuššová, Anna Farkašová, Atila Bundzík, Marián Bobrík, Stanislav Čaputa, Eva Konečná, Bohuslav Kováč, Mária Kováčová, Juraj Kucej, Petra Kucejová, Renáta Molnárová, Ladislav Láboš, Božena Urbanovičová, Peter Podolský, Patrik Duraj, Vladimír Makovský, Marek Mafina, Peter Rajčanyi, Radovan Ruman, Ladislav Šuplata, Anton Mafina, Michaela Pobrecská, Gustáv Dubek, Štefan Čaputa, Darina Čaputová, Robert Kiss, Vladimír Moravčík, Dalibor Pätoprstý, Vladimíra Guldanová, Ján Tomašek, Darina Deáková, Peter Farkaš, Viera Gašparová, Jozef Bognár, Branislava Gašparová, Marián Čaputa.

V mene ČK a občanov ďakujeme.

Anna Filipovičová, predsedníčka ČK.

Kráľovské zvesti. Časopis pre obyvateľov a priateľov Kráľovej pri Senci. Redaktor a zostavovateľ: Miroslav Daniš. Redakčná rada: PaedDr. D. Paszková, Anna Filipovičová, Jozef Luciak, Viera Gašparová, Mária Koišová, Ľudovít Čapla. Grafika: Vladimír Daniš. Vydáva: Obecny úrad, Kráľová pri Senci, schválené OZ, uznesením 41/02-91. Schválené: OÚ-SC 11/2000. Tlač: Eterna press s.r.o. Do tlače zadané 15. decembra 2001. Vychádza štvrtročne.

ISSN 1335-7271

